

Ikt. sz.: NOB-40/16-2/2017.

NOB-3/2017. sz. ülés
(NOB-60/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottságának**
2017. március 28-án, kedden, 10 óra 08 perckor
az Országház Esterházy János tanácstermében (földszint 1.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Elnöki bevezető</i>	5
<i>A határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Ukrán-magyar együttélés Kárpátalján – a TANDEM 2016 szociológiai felmérés bemutatása</i>	5
<i>Dr. Grezsa István tájékoztatója</i>	5
<i>Dr. Ferenc Viktória tájékoztatója</i>	6
<i>Kérdések, válaszok</i>	13
<i>Jelentés a külföldi fiatal vállalkozók helyzetéről - 2016</i>	14
<i>Dr. Kántor Zoltán tájékoztatója</i>	15
<i>Dr. Csige András tájékoztatója</i>	16
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	21
<i>Tájékoztató a Kárpát-medencei Kinizsi Szövetség tevékenységéről</i>	23
<i>Fábry Szabolcs János tájékoztatója</i>	23
<i>Hozzászólások, reagálás</i>	29
<i>Egyebek</i>	31
<i>Az ülés berekesztése</i>	31

Napirendi javaslat

1. Ukrán-magyar együttélés Kárpátalján – a TANDEM 2016 szociológiai felmérés bemutatása

Előadók:

Dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos

Dr. Ferenc Viktória, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet munkatársa

Rákóczi Krisztián, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet munkatársa

2. Jelentés a külföldi fiatal vállalkozók helyzetéről – 2016

Előadók:

Dr. Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója

Dr. Csizsák András, a HÉTFA Elemző Központ alapítója és ügyvezetője

3. Tájékoztató a Kárpát-medencei Kinizsi Szövetség tevékenységéről

Előadó:

Fábry Szabolcs János szövetségi főkoordinátor, Nagyvázsony polgármestere

4. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Pánczél Károly (Fidesz), a bizottság elnöke

Szabolcs Attila (Fidesz), a bizottság alelnöke
Szászfalvi László (KDNP), a bizottság alelnöke
Petneházy Attila (Fidesz)
Sneider Tamás (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Bóna Zoltán (Fidesz) Szabolcs Attilának (Fidesz)
L. Simon László (Fidesz) Petneházy Attilának (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Sándor Tamás, a bizottság munkatársa

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos
Dr. Ferenc Viktória, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet munkatársa
Dr. Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója
Dr. Csité András, a HÉTFA Elemző Központ alapítója és ügyvezetője
Fábry Szabolcs János, a Kinizsi Szövetség főkoordinátora, Nagyvázsony polgármestere

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 08 perc)

Elnöki bevezető

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Nagy szeretettel köszöntök minden kedves megjelentet, érdeklődőt a Nemzeti összetartozás bizottsága mai ülésén. Nagy tisztelettel köszöntöm napirendi pontjaink előadóit: dr. Grezsa István kormánybiztos urat, dr. Kántor Zoltánt, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatóját, dr. Csige András, a HÉTFA Elemző Központ ügyvezetőjét, dr. Ferenc Viktóriát, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet munkatársát, illetve Fábry Szabolcs polgármester urat és a kíséretében érkező nagyvázsonyi küldöttséget. Köszöntöm a bizottság tagjait.

A határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

Tájékoztatom a bizottságot, hogy a mai ülésen L. Simon László képviselő urat Petneházy Attila képviselő úr helyettesíti, Bóna Zoltán képviselő urat pedig Szabolcs Attila alelnök úr, előzetesen jelezte még távollétét Szávay István képviselő úr. Megállapítom, hogy bizottságunk a helyettesítésekkel együtt 7 fővel határozatképes.

Napirendünk elfogadásához szeretném jelezni, hogy minden napirendünkhöz előzetesen jelezték, hogy szemléltetőeszközt kívánnak igénybe venni, így ezzel fogadjuk el a kiküldött napirendet. Kérdezem a bizottság tagjait, hogy elfogadják-e a napirendi javaslatot. Aki igen, kérem szépen, most szavazzon! *(Szavazás.)* Köszönöm. Aki nem? *(Nincs jelentkező.)* Aki tartózkodott? *(Nincs jelentkező.)*

Megállapítom, hogy 7 egybehangzó igennel a napirendet elfogadtuk.

Ukrán-magyar együttélés Kárpátalján – a TANDEM 2016 szociológiai felmérés bemutatása

Első napirendi pontunk: „Ukrán-magyar együttélés Kárpátalján – a TANDEM 2016 szociológiai felmérés bemutatása”. Még egyszer köszöntöm kormánybiztos urat, illetve dr. Ferenc Viktóriát és egyben fel is kérem önöket, hogy a tájékoztatójukat tartsák meg. Kormánybiztos úr, öné a szó.

Dr. Grezsa István tájékoztatója

DR. GREZSA ISTVÁN kormánybiztos: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Egy rendhagyó és úttörő felmérésről szeretnék beszámolni. A kezemben tartott 140 oldalas TANDEM kutatási anyag részleteiről én csak nagyon röviden szeretnék egy-két mozzanatot kiemelni azokból a motivációkból, amelyek miatt ezt a kutatást elindítottuk.

Úttörő jellege abban áll, ahogy a szellemes címe is utal rá, hogy ez az első kétnyelvű kutatás Kárpátalján. Rengeteg adattal rendelkezünk a Kárpátalján és Ukrajnában élő magyar közösségekről, de az elmúlt időszakban nyilvánvalóvá vált, hogy a kisebbség jövője, a magyar kisebbség jövője nem értelmezhető a többség nélkül, tehát a magyar közösségek direkt támogatása mellett erőnköz mértén egy többségi szimpátiát erősítő gesztuspolitikát kezdett el a magyar kormány.

A másik olyan mozzanat, amelyet ki szeretnék emelni, az az, hogy kíváncsiak voltunk arra, hogyan ítéli meg az ukrán közösség, fogalmazzuk most így a többséget, most nem mennék bele a ruszinkérdésbe, a soknemzetiségű, multietnikus Kárpátalja nemzetiségi összetételébe -, tehát hogyan ítéli meg a többség a magyar támogatáspolitikát, amely egy jelentős változáson ment át Kárpátalját illetően az elmúlt 5-6 esztendőben, hiszen az elsősorban szociális alapú támogatási rendszer helyébe ma már a gazdaságfejlesztési érdekeken alapuló nemzetpolitika került.

Számtalan egyéb attitűdre is rámutat a kutatás, amelyet a mellettem ülő Ferenc Viktória kolléganő fog önöknek prezentálni, aki egyben a lebetegedő Rákóczi Krisztián kollégánk magyar hangja szerepét is be fogja tölteni. Én át is adnám neki a szót azzal, hogy a kérdésekre természetesen szívesen válaszolunk.

Befejezésül annyit jeleznék még, hogy egy 800 fős ukrán és egy 400 fős magyar mintán történt a mintafelvétel, egy abszolút reprezentatív mintáról volt szó, amely minden tudományos igényt kielégít. Itt viszont magyarázatra szorul, hogy a 400 nem 12 százalék, amennyi magyar Kárpátalján lakik, viszont ha csak 12 százaléknyi magyart kérdeztünk volna le, akkor a magyar adatok torzítottan jelentek volna meg a kutatásban, ezért indokolja a 800:400 fős megosztás a reprezentativitást.

Köszönöm a figyelmüket, és felkérem a kolléganőt, hogy a prezentáció segítségével néhány érdekes eredményre hívja fel a figyelmet.

Dr. Ferenc Viktória tájékoztatója

DR. FERENC VIKTÓRIA, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet munkatársa: Köszönöm szépen a szót és köszönöm szépen a meghívást. Ha megengedik, akkor átülnék arra a másik helyre, hogy a prezentációt onnan mutassam be. *(Átül az előadó asztaltól a projektor mellé.)*

ELNÖK: Tessék!

DR. FERENC VIKTÓRIA munkatárs (Nemzetpolitikai Kutatóintézet): *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)* Ahogyan kormánybiztos úr elmondta már, valóban egy rendhagyó kutatásról van szó, ugyanis Kárpátalján 2001 óta nem volt népszámlálás, nagyon keveset tudunk valójában a kárpátaljai népességnek akár a szociológiai, akár más jellegű jellemzőiről, és azon természete is nagyon rendhagyó ennek a kutatásnak, hogy ukrán adatközlőket, a kárpátaljai lakosság ukrán etnikumú részét is megpróbáltuk megszólítani. Igazából ebben a kutatásban ők voltak többen, ők voltak a lényegesek, ők voltak a fókuszban leginkább, és válogattunk hozzájuk 400 magyar adatközlőt ahhoz, hogy összehasonlításban is láthassuk az adatainkat.

Abban is rendhagyó és abban is egy együttműködő természetet mutat ez a kutatás, hogy 6 különböző kutatóintézet vett részt a kutatásban. Ha visszamegyek a kezdő diára, akkor láthatjuk is, hogy nemcsak a Nemzetpolitikai Kutatóintézet, amelynek a nevében én most az adatokat bemutatom, hanem a Momentum Doctorandus kárpátaljai társadalmi szervezet, az Ungvári Egyetemnek két intézménye, illetve a beregszászi Rákóczi Főiskolának két kutatóintézete is együttműködött ebben a kutatásban. Tehát valójában egy nagy, közös munka volt, egy nem könnyű munka volt ennek a mintegy 1200 főnek a megkeresése és a személyes, egyórás kérdőívben való megkérdezése.

A minta, amit összeállítottunk, reprezentatív. Ez tudományos szempontból azt jelenti, hogy tulajdonképpen ez az 1200 fő úgy lett kiválogatva és úgy lett fölkeresve, nem, iskolai végzettség és különböző korcsoportok, valamint településtípusok, a települések etnikai összetétele szempontjából, hogy az általuk képviselt vélemények vagy adatok, amiket a kérdőívek begyűjtöttek, azok reprezentatív módon mutatják meg azt, hogy Kárpátalja teljes lakossága mit gondol erről. Tehát egy megbízható kutatási forrás, egy megbízható adatforrás az erre az 1200 főre vonatkozó adathalmaz.

A kutatás sajátossága, hogy bár 1200 főt céloztunk meg, végül kicsit több kérdőívet sikerült kitöltenünk, illetve volt egy picit átmenet, egy picit módosulás a magyar-ukrán kérdőívek megoszlása szempontjából, de ezt a kutatási módszerekkel

ki lehet egyensúlyozni, és a mintához való viszony teljesen megfelel a valóságnak vagy az eredeti célokat tölti be.

Kárpátalja települései közül 74 települést érintett ez a felmérés, tehát ebből a szempontból is egy nagy, egy széles spektrumú kutatásról van szó. A lekérdezés, ahogy már mondtam, személyes kérdezőbiztosok által, személyes megkeresés által és kérdezőbiztosok segítségével folyt. 97 fő dolgozott ennek a kérdőívnek a lekérdezésén, közöttük voltak, akik ukrán nyelven, voltak, akik magyar nyelven kérdezték le a kutatást. Itt a települések megoszlásán is látszik, hogy 44 településen folyt magyar nyelven a lekérdezés, 55 településen folyt ukrán nyelven és volt 24 olyan település - az etnikai határokból kifolyólag -, ahol magyar és ukrán nyelven egyaránt folyt a lekérdezés.

A kérdőív témái kapcsán 8 nagyobb blokkot lehet elkülöníteni. Itt, ebben az előadásban, mivel nem szeretnénk senkinek az idejét túl sokáig rabolni, ezért csak néhány kérdésre fogunk kitérni, néhány olyan kérdésre, ami talán ezt a bizottságot részleteiben is érdekelheti, de a kutatás ennél sokkal több adatot tartalmaz, sokkal több kérdésre megvan benne a válasz, amit lehet, hogy itt most nem mutatok be, de a kis kiadvány mellett, amit az asztalra elhelyeztünk, tervezünk folyóiratcikkeket is megjelentetni. Intézetünk kiadványa a „Kisebbségi Szemle”, ennek a következő, a 2017/1. száma foglalkozik majd ezzel a kutatással részleteiben, illetve szeretnénk majd egy kötetet is megjelentetni a kutatási adatokról, mert valóban egy kincsesbánya ez a kutatás, nagyon sok kérdésre részletesen lehet válaszolni az ukrán és a magyar lakosság válaszai alapján, megkülönböztetve a trendeket, a véleményeket.

A 8 fő blokk, amivel foglalkozott a kérdőívünk, az 8 olyan nagy téma, amire átlagosan egy szociológiai felmérés ki kell hogy térjen. Egyrészt átlagos adatokat kérdeztünk meg az adatközlőkre nézve: a szociodemográfiai jellemzőjüket gyűjtöttük össze, a korukat, a nemüket, azt, hogy milyen a háztartás, ahol élnek. Erre vonatkozóan ezek háttértényezők, amik befolyásolhatják a többi kérdésre adott válaszukat. Volt egy nagyobb blokk, amely az identitással foglalkozott, azzal, hogy az ukrán és a magyar almintá identitása milyen mértékben épül a nyelvből, a kultúrából, milyen mértékben fontos számukra akár Kárpátalja mint régió, vagy sokkal tágabb a hazakoncepció számukra.

Megnéztük az interetnikus viszonyokat, az előadás címe is az volt, hogy „Ukrán-magyar együttélés”. Nagyon kíváncsiak voltunk arra, hogy hogyan tekintenek ezek a népcsoportok egymásra, hogy létezik-e az a konfliktus, amit sokszor a sajtóból vagy a különböző kárpátaljai történelemszövegekből érezhet a szemlélő, hogy ez az egyszerű emberek szintjén, a mindennapokban is létezik-e, hogyan viszonyulnak egymáshoz, éri-e őket hátrányos megkülönböztetés, avagy sem.

A nyelvhasználat ezen belül egy fontos kérdés, hogy beszélnek-e egymás nyelvét ezek a népcsoportok, ezek az etnikumok, kíváncsiak-e egymásra, meg akarják-e egymást ismerni akár azáltal is, hogy megtanulják egymás nyelvét. Itt olyan folyamatok vannak Kárpátalján, amelyek a nyelvhasználat kiszélesítésére vonatkoznak: az ukrán iskolákban bevezették a magyar nyelvoktatást, vannak magyar tanfolyamok az ukránok számára is, viszont egy állandó, akut probléma a kárpátaljai magyarok alacsony ukrán nyelvtudása. Tehát ez is egy olyan blokk volt, amely nagyon érdekelt minket, hogy ezzel hogy állunk a valóságban 2016-ban.

A vallási kötődés és az értékek tekintetében is egy teljes, több kérdésből álló blokkot tartalmazott a kérdőív, ami arra vonatkozott, hogy milyen értékeik vannak a kárpátaljaiaknak. Erről tudjuk, hogy nagyon tradicionális ez a közösség a többi határon túli régióval összehasonlítva, sokkal tradicionálisabb talán, mint az erdélyi magyarság, és a vallási kötődés is nagyon erős és nagyon fontos számukra. Azt tudjuk az ukrán etnikumról is, hogy számukra is egy fontos rész a vallási kötődés, az ortodox

vallási kötődés, itt is lehetnek ebből kifolyólag valamiféle interetnikus feszültségek, ezért ezt is érdemesnek tartottuk megkérdezni.

Nagyon fontos volt a megrendelő részéről is, hogy Magyarország Kárpátalja-politikájáról kapjunk valamilyen visszacsatolást, az elmúlt 5 év intézkedéseiről, akár a magyar állampolgárság intézményéről mi a véleményük a magyaroknak és az ukránoknak. A politikai részvétel általában fontos, hogy mennyire aktívak, kit támogatnának, hogyan viszonyulnak a politikai pártokhoz, illetve a szervezetekhez. És egy nagyon aktuális és nagyon kényes kérdés, hogy az ukrainai háború és a kelet-ukrainai háborús konfliktus hatására mennyire fokozódott föl az elvagyódás, illetve sok esetben az elvándorlás jelensége a kárpátaljai magyarok, illetve ukránok között.

Ebből az előadásból, ahogy már mondtam, minden nem fog kiderülni, amit itt fölillantottam, de néhány kérdésre szeretnék választ adni. Az első ilyen kérdés az lenne, hogy van-e tényleges konfliktus a magyarok és az ukránok között Kárpátalján a mindennapi emberek szintjén.

A következő az lenne, hogy mit gondolnak a megkérdezettek Kárpátalja jövőjéről, a területi önrendelkezés reális opció-e számukra. Itt föl tudtuk tenni ezt a kérdést, megkérdeztük az ukránokat és a magyarokat is arról, hogy a területi önrendelkezésnek, az autonómiának az egyes szegmenseiről mi a véleményük.

Harmadszor arra szeretnék választ adni, hogy hogyan vélekednek Magyarország Kárpátalja-politikájáról a megkérdezettek, külön a magyar és az ukrán adatközlők, és ezen belül a magyar állampolgárság megszerzése egy fontos kérdés, hogy erről mi a véleményük.

Illetve az utolsó aspektus, amelyre ez az előadás ki fog térni, az arról szól, hogy hol van a kárpátaljai magyarok, illetve ukránok hazája, és hogy mennyire vágyódnak el innen, és ha igen, akkor miért.

Az előadás címe az volt, hogy „Ukrán-magyar együttélés Kárpátalján”, és ebből kifolyólag egy olyan diagrammal szeretném kezdeni a bemutatót, ami arra mutat rá, hogy hogyan jellemezhető az ukránok és a magyarok közötti viszony ma Kárpátalján. Csak a színekre szeretném föl hívni a figyelmet, illetve arra, hogy a felső három sor az ukránok véleményét jelzi, és zárójelben ott vannak az „U” betűk, melyek az ukrán almintára vonatkoznak, az alsó három sor pedig a magyarok véleményét jelzi, zárójelben az „M” betű jelzi a magyar almintát, és a kék vonal jelezne azt, hogy konfliktusokkal terhelt ez a viszony. Láthatjuk, hogy ez a kék vonal szinte egyáltalán nem jelenik meg az ukrán adatközlők véleményében, tehát sem települési, sem kárpátaljai regionális, sem országos szinten nem érzik úgy, hogy a magyarok és az ukránok között lenne bármilyen feszültség vagy konfliktus, inkább a közömbösség és leginkább az együttműködés az, amit az ukrán almintá érzékel ennek a két etnikumnak a kapcsolatában.

A magyarok között viszont megjelenik ez a kék csík, és ahogy lépkedünk a településről az országos szintig, annál inkább megnövekedik ez a kék csík, ami a konfliktusokat jelenti, és országos szinten úgy érzik a kárpátaljai magyarok, 30 százalékuk érzi úgy, hogy konfliktusokkal terhelt ez a viszony az ukránok és a magyarok között, míg települési körben mintegy 10 százaléknál ez az arány. Tehát a saját kis világukban nem érzik azt, hogy lenne bármilyen probléma az együttéléssel, inkább az együttműködés jellemzi ezt, de ahogy földrajzilag távolodnak a saját településüktől, illetve a mindennapos tapasztalataiktól, annál inkább úgy élik meg, egy olyan kép él a fejükben - ami lehet egy képzelt valóság is, hiszen országos szintű konfliktusokat nem is nagyon élhet meg az ember személyesen, csak a településén, mondjuk, a szomszédjával -, de országos szinten úgy érzik, hogy konfliktusokkal terhelt ez a viszony.

Talán az együttélésnek az egyik jó indikátora az, hogy mennyire értjük egymást, mennyire beszéljük egymás nyelvét. Itt az ukrán és a magyar alminta tekintetében látható, hogy a magyarok jobban értik az ukránokat, mint az ukránok a magyarokat, hiszen a magyar almintában mintegy 84 százaléknál azoknak az aránya, akik valamilyen szinten értik és beszélnek az ukrán nyelvet, tehát képesek arra, hogy kommunikáljanak a mindennapokban az ukrán szomszédokkal, az ukrán munkatársakkal. Az ukrán almintában nagyon alacsony ez a szám, a válaszadók egyharmada ez az arány, akik valamilyen szinten értik vagy beszélnek a másik nyelvét.

Itt érdemes hozzátenni, hogy ez az alacsony arány azért némi optimizmussal párosul, mert azt is megkérdeztük, hogy mennyire elégedettek az adatközlők ezzel a nyelvtudási szinttel, és ha minden lehetőségük adott volna, mint ahogy Kárpátalján adódik is erre lehetőség, hogy tanulják a másik nyelvét, akkor megtanulnák-e, vagy vállalkoznának-e erre, hogy időt és energiát szánjanak a másik etnikum nyelvének a megtanulására, és az ukrán adatközlők azt nyilatkozták, hogy igen, 49 százalékuk szeretné tökéletesíteni a magyar nyelv tudását, tehát van egy pozitív viszonyulás lokális szinten a másik etnikum felé.

Érdekes jelenség itt még a nyelvek tekintetében az, hogy Ukrajna tekintetében mindig arról szoktak beszélni, hogy a nyelvhasználati színtereken, országos szinten nem csak egy nyelv van jelen, s bár egy államnyelv van, de az ukrán és az orosz nyelv osztozik a nyelvhasználati színtereken. Kárpátalja tekintetében azt kellett látnunk, hogy az orosz nyelv még mindig elég erős pozíciókat foglal el, sokan beszélnek oroszul, de ahogy a korcsoportok szerinti bontást megnézzük, azt látjuk, hogy a legfiatalabb korosztályban az orosz egyre inkább kiszorítja az angol nyelvtudás, míg az idősebb korosztályban van az, hogy nem beszélnek idegen nyelveket, de beszélnek oroszul, viszont a fiataloknál ez megfordul. Úgyhogy egy következő generációval ez a nyelv, a volt Szovjetunió nyelve ki is szorulhat a kárpátaljai nyelvhasználatból, mert annyira nem jellemző a mindennapokra, hogy használnák ezt a nyelvet.

A magyarok nyelvhasználatára az jellemző, hogy kevés olyan hely van, ahol kizárólagosan a magyar nyelvet használnák. A legtöbb nyelvhasználati szintéren, bevásárláskor, a szomszédokkal, a munkahelyen magyar domináns nyelvhasználatról van szó, ami keveredik valamilyen szintű ukrán nyelvhasználattal, illetve a hivatal és az orvos az a két nyelvhasználati szintér, ahol leginkább erős az ukrán nyelvhasználat, a kizárólagos ukrán nyelvhasználat. Az ukránok között pedig, amikor előjön a magyar nyelvhasználat, az körülbelül minden harmadik ukrán esetében történik meg, és leginkább egyszerűbb nyelvhasználati helyzetekben vagy kevésbé hivatalos nyelvhasználati helyzetekben történik meg, a szomszédokkal vagy barátokkal való kommunikáció során.

Ígértem, hogy megtudjuk azt is, mit gondolnak a kárpátaljai ukránok és a kárpátaljai magyarok a területi önrendelkezésről. Ezt a diagramot úgy kell értelmezni, hogy maximálisan 4 pontot adhattak az adatközlők arra, ha nagyon egyetértenek az állításokkal. Itt 3 pozitív és 2 negatív állítást soroltunk föl a kérdőívben, az első kettő pozitív, illetve a negyedik is pozitív, az autonómia pozitív hatásait próbálja kidomborítani. Az 1. - aki nem látná, és messzebb ül - arról szól, hogy az autonómia vagy a területi önrendelkezés a térség kulturális sokszínűségét segít megőrizni. A 2. arról szól, hogy az itt élő népek békés egymás mellett élését segíti, illetve a 4. állítás, ami szintén pozitív, arról szól, hogy a térség gazdasági megerősödése is a területi önrendelkezéstől várható. E három pozitív állítás tekintetében szinte ugyanolyan erős egyetértést fejezte ki az ukrán és a magyar alminta is a kárpátaljai adatközlők tekintetében, vagyis elmondhatjuk, hogy az autonómia pozitív hatásait a kárpátaljai ukránok is támogatnák adott esetben.

Viszont van két negatív állítás is, méghozzá az, hogy a területi önrendelkezés gyengíti az itt élő nemzeti kisebbségek lojalitását az országhoz, illetve veszélyezteti az ország területi szuverenitását vagy önállóságát. Ennek a két negatív érvek az értékelésében láthatjuk az ukrán alminta egyetértését, vagyis ennek a negatív állításnak a támogatását, hogy ez bekövetkezne, az ukrán alminta esetében sokkal magasabb, mint a magyarok esetében. A magyarok nem félnek ilyen mértékben ezektől a negatív következményektől.

Magyarország Kárpátalja-politikája kapcsán nagyon sok adatot gyűjtöttünk ezzel a kutatással. Körülbelül 10 különböző program értékelését kértük az adatközlőinktől, amelyek közül itt leginkább a magyar állampolgársággal kapcsolatos adatokat szeretném ismertetni. A magyar állampolgárságot két különböző módon kérdeztük meg a magyar és az ukrán adatközlőktől. Ukrajnában nem egyértelmű ennek a kérdésnek a kezelése, tehát bár szeretttük volna direkt megkérdezni, de nem tudtuk megkérdezni az ukrán adatközlőktől azt, hogy fölvevették-e a magyar állampolgárságot. A magyar adatközlőktől megkérdeztük azt, hogy igényelték-e, ha nem igényelték, szeretnék-e, és ha nem igényelték, akkor miért nem tették, vagy nem áll szándékukban egyáltalán.

Azt látjuk, hogy a legtöbben, 71 százalék azok közül, akiket megkérdeztünk, igényelte a magyar állampolgárságot, és van még 17 százalék olyan adatközlő, aki nem igényelte ugyan, de szándékában áll ezt megtenni, s mindössze 10 százaléka a magyar adatközlőknek volt olyan véleményen, hogy nem igényelte a magyar állampolgárságot és nem is szeretné ezt a jövőben sem megtenni. Ebből azt vonhatjuk le, hogy alapvetően a kárpátaljai magyarság körében a magyar állampolgárság megítélése pozitív és nagyon kevés azoknak az aránya, akik negatívan állnak hozzá és a jövőben sem szeretnék ezt a lehetőséget megragadni.

Itt még azt is kiemelném, hogy az okokat is megkérdeztük. Majdnem 90 százaléknál meg tudtuk kérdezni azt, hogy ha igényelte vagy szeretné igényelni, akkor milyen okból szeretné ezt megtenni. A magyarok tekintetében egyértelműen az érzelmi, a szimbolikus okok, a magyar felmenők, a magyarság az, ami nagyon határozottan megjelent az okok között, és a második legfontosabb ok a gyerekek jövőjének a biztosítása volt. Nagyon hátul szerepeltek az értékcsúszás vagy a helyezések között azok az okok, hogy szeretnék igénybe venni a magyarországi szociális ellátórendszert vagy az egészségügyi ellátórendszert, vagy szeretnének Magyarországra vagy egy nyugat-európai országba továbbköltözni ezzel a magyar útlevelel.

Az ukrán kérdőívben úgy tettük föl ezt a kérdést, a magyar állampolgárságra vonatkozó kérdést, hogy mit gondol azokról, akiket ismer esetleg ez az ukrán adatközlő, hogy akik igényelték a kettős állampolgárságot, róluk mi a véleménye az adott ukrán adatközlőnek. Ilyen lehetőségek álltak rendelkezésre: elítéli, közömbös irántuk, pozitívan viszonyul ezekhez az emberekhez, ha tehetné, ő is felvenné - ez volt a bújtatott kérdésünk, hogy ők mit gondolnak erről -, ha tehetné, akkor se igényelné, vagy nem tudja, nem válaszol; ezek a lehetőségek voltak. A két legnagyobb számban érkező válaszkategória a közömbös, illetve a pozitívan viszonyul, tehát inkább a semleges és a pozitív értéktartományba eső válaszok voltak dominánsak, a minta kétharmada pozitív vagy közömbösen viszonyul, és van 14 százaléknál ukrán adatközlő, aki ha tehetné, ő is fölvenné a magyar állampolgárságot, és talán jó hír az, hogy a mindennapi emberek szintjén mindössze 9 százalék azok aránya, akik elítélik azokat a kárpátaljai magyarokat, akiknek magyar állampolgárságuk is van. Tehát ez nem egy jelentős hányad ahhoz, hogy mondjuk, ez etnikai konfliktushoz vezessen.

Arról is ígértem néhány eredményt, hogy milyen a kárpátaljai magyarok és ukránok, Kárpátalja lakosságának az identitása, hol van otthon, és hogy ebből az

otthonból mennyire vágyódik el. Ezt azzal szeretném bevezetni, hogy megmutatom azt, hogy hogyan identifikálták magukat a kárpátaljai adatközlők, itt a kék oszlopok jelzik a magyar válaszokat és a piros oszlopok jelzik az ukrán válaszokat. Nagyon sok identitáskategóriából választhattak, ezeket kártyán tettük eléjük, nem ők találták ki maguktól, hanem 14 vagy 18 kártyából választhatták ki, de ide már csak azok kerültek föl, amire legalább egy százaléknyi válasz jött az adatközlőktől. Látható, hogy igazából a válaszok 3 nagy kategóriába csoportosulnak: a kárpátaljaiak leginkább Kárpátaljával tudnak azonosulni, tehát egy regionális kötődés van; illetve van egy nemzeti is, az ukránoknak a legfontosabb a nemzeti kötődésük, hogy az ukrán etnikumhoz tartják magukat leginkább közelnek; a magyaroknál a magyar etnikum önmagában, lecsupaszítva csak 28 százalék számára egy ilyen elsődleges identitásforrás; a kárpátaljai magyar a legfontosabb, az majdnem 40 százalék; illetve a kárpátaljai - mindenféle etnikai jelzőktől mentesen - mind az ukránok, mind a magyarok számára nagyon fontos volt.

Érdekes talán megjegyezni, hogy az előző, az állampolgársággal kapcsolatos pozitív viszonyulás ellenére az identitásnak az állampolgárság-kategóriák nem váltak részeivé, vagy egyelőre nem váltak részeivé. Nagyon kevés magyar, illetve ukrán számára jelent identitásfaktort az, hogy ő kettős állampolgár, vagy magyar állampolgár vagy egyáltalán ukrán állampolgár, tehát nem ez az a kiindulópont, amelyből meghatározzák magukat, hogy melyik ország állampolgárai, hanem a nemzet és a régió, ahol születtek.

És hogy mit tekintenek hazájuknak a magyarok és az ukránok, azt láthatjuk nem meglepő módon, főleg az előző eredményekkel vagy az előző diával összhangban, hogy Kárpátalja a legtöbb magyar számára a haza. Ukrajna csak 10 százalékuk számára jelent egy ilyen tágabb hazát, egy tágabb földrajzi hazát, és ugyanennyien gondolják, 10 százaléknyan azt, hogy a haza számukra az a település, ahol élnek. Az ukránok tekintetében egy picit fordítva van az arány, mert számukra Ukrajna a haza, a fele adatközlő számára Ukrajna jelenti a hazát elsősorban és ez után következik Kárpátalja, a többi kategóriában pedig elaprózódnak a válaszok.

Aztán az utolsó témakör, amit még érinteni szeretnék, hogy mennyire vágyódnak el vagy mennyire vándorolnának el ebből a hazából a kárpátaljai ukránok és a magyarok, ezt is megvizsgáltuk. Itt az elvágódás és az elvándorlás kategóriáját azért választottam külön a címben is és a kérdőívben is különválasztottuk, mert úgy gondoltuk, ha megkérdezzük tőlük, hogy gondolkodott-e azon, hogy véglegesen elköltözzön Kárpátaljáról, akkor meg kell különböztetni azt, hogy igen és már tett konkrét lépéseket, vagy igen, vannak elképzelési, gondolkodik rajta. Mert az, hogy valaki gondolkodik rajta, az még csak az elvágódás kategóriája, tehát nem egy olyan erős, hogy azonnal fogom a bőröndöt és kilépek az ország határán túlra. Tehát ez a piros kategória, aki még csak vágyódik, a piros oszloprész, és a kék oszloprész lesz az, aki konkrét lépéseket tett.

Ebből a szempontból jó hírnek tűnik, hogy mindössze 2 százalék az ukrán és a magyar almintában is azok aránya, akik konkrét lépéseket tettek, tehát van valahol már egy egyeztetett munkahelye, megvan a repülőjegye vagy a vonatjegye, megvan az albérlete és elköltözik Kárpátaljáról, így döntött; tehát ez egy nagyon alacsony arány. Az elvágódás mértéke már ennél kicsit aggasztóbb és a magyar almintában talán magasabb, mindenképpen magasabb, és talán nagyobb aggodalomra ad okot, mert az ukrán almintában mindössze 17 százaléknyi adatközlő vágyódik el Kárpátaljáról, a magyarból viszont 29 százalék. Ugyanakkor a legtöbb ember a lila értékkategóriába esik, ami azt jelzi, hogy nem telepedne ki, tehát egy kategorikus nemet adott az adatközlők majdnem fele erre a kérdésre, hogy kitelepedne-e, vagy nem telepedne ki Kárpátaljáról, ami mindenképpen egy jó hír a nemzetpolitika számára.

A kitelepedési okok vonatkozásában megkérdeztük mind az ukránokat, mind a magyarokat arról, hogy ha elvándorolna, akkor ez mi okból lenne. Itt egy nagyon érdekes dolog alakult ki, mert a magyarok számára az első és legfontosabb ok a kelet-ukrajnai háborús konfliktus, az ukránok számára ez csak a 3. ok volt. Az ukránok számára a legfontosabb ok az, hogy nincs munkájuk, a 2. legfontosabb a kalandvágy és csak a 3. a kelet-ukrajnai konfliktus, ami nagyon érdekes. A magyarok számára a kalandvágy nem jelent meg a kivándorlást előmozdító, toló tényezők között, számukra a kelet-ukrajnai konfliktus, a családi okok jelentek meg erősen és az, hogy nincs munkájuk, szintén hasonlóan az ukránokhoz.

Az, hogy a családi okok olyan erősen megjelentek a magyarok kivándorláshúzó tényezői között, az azzal van összefüggésben, hogy a magyaroknak szinte kétszer annyi arányban vannak külföldön élő rokonaik, mint az ukránoknak. Azt gondolják a magyarok, hogy ezek a családtagok, akik kint élnek - mintegy 41 százalékuknak van külföldön élő családtagjuk -, ezek 52 százalékáról gondolják azt, tehát a feléről, a kint élő, Kárpátaljáról elszármazott családtagnak a feléről gondolják azt, hogy soha nem fognak visszatérni Kárpátaljára, tehát akkor inkább ők azok, akiknek mozogniuk kell a család irányában.

Az utolsó diagram, amit szeretnék megmutatni, arról szól, egy nagyon érdekes és Kárpátaljára nagyon jellemző példa, hogy hova szeretnének kivándorolni, amennyiben úgy gondolják, hogy elhagyják Kárpátalját a kárpátaljai magyarok és ukránok. Láthatjuk, hogy Kárpátalja esetében ez a nagy kék oszloprész azt jelzi, hogy Magyarország az elsődleges célsország. Ez a szomszédos országok tekintetében, a többi kisebbségi közösség tekintetében régebben így volt, ma már nagyon-nagyon megváltozott, és több más nyugat-európai ország is vonzza a szomszédos országokból kitelepedni vágyó magyarokat, de Kárpátalja tekintetében Magyarország még mindig nagyon erősen tartja magát mint célsország. Az ukrán almintában ez csak negyed részüknél jelenik meg, 26 százalék, és ott magasabb százalékban, 30 százalék esetében jelenik meg más nyugat-európai ország, vagy nem is válaszolták meg igazából ezt a kérdést. Majdnem 30 százalék nem tudta megmondani, hogy hova szeretne menni, ha menne, a kalandvágy még nem definiálta számukra azt, hogy hova mennének.

Ahogy elindultunk néhány kérdésfeltevéssel, most itt néhány következtetés, néhány válasz következik: azt mondhatjuk a TANDEM 2016 kutatás adatai alapján, hogy a két etnikum közötti konfliktust az ukránok egyáltalán nem érezték az adatok alapján, önbevallásuk alapján nem érzik konfliktusosnak a magyar-ukrán viszonyt, a magyarok viszont annak érzik, nem nagyon, maximum 30 százalékban, és ez a 30 százalék is akkor erősödik föl, minél távolabb kerülnek a saját lokális kis környezetüktől és országos szinten képzelik el az ukrán-magyar viszonyt.

A területi önrendelkezés tekintetében azt tudtuk meg az ukrán és a magyar adatközlőktől, hogy a pozitív hatásait az ukránok is ugyanolyan szívesen támogatnák a lehetséges autonómiának, mint a magyarok, de ők a negatív hatásaitól sokkal inkább tartanak, attól a két negatív érvtől, amit felsoroltunk, a területi integritás és a lojalitás problémájától.

Láthattuk, hogy a magyarok majdnem 90 százaléka pozitívan viszonyul a magyar állampolgársághoz, és az ukránok közül is mindössze 13 százalék azoknak az aránya, akik kategorikusan elítélték ezt a lehetőséget. Tehát az egyszerű emberek szintjén nincs konfliktus, azt mondhatjuk, hogy nincs konfliktus ezt illetően, nagyon kevés azok aránya, akik ebből ügyet csinálnának.

A kárpátaljaiak identitását elsősorban a regionális kötődés határozza meg mind az ukránok, úgy a magyarok tekintetében, és nagyon jó hír, hogy bár nagyon nehéz a helyzet Kárpátalján és nagyon erős toló tényezői vannak a migrációnak,

amiről nyilatkoztak is az adatközlők, de a minta mintegy 45 százaléka úgy vélekedik, hogy nem telepedne ki az országból, akik viszont kitelepednének, főleg a magyar adatközlők között, azok Magyarországot választanák célszörzágként.

Köszönjük szépen a figyelmet a kollégám nevében is, aki sajnos nem tudott most itt lenni.

Kérdések, válaszok

ELNÖK: Köszönöm szépen kormánybiztos úrnak és Ferenc Viktóriának a tájékoztatóját. Legutóbb, amikor a kihelyezett bizottsági ülésünkön találkoztunk Nyíregyházán, akkor érintettük ezt a felmérést, és nagyon szépen köszönöm, hogy részleteiben is elénk tárták.

Tisztelt Bizottság! Önöké a szó, ha kérdés, vélemény van. *(Jelzésre:)* Szabolcs Attila alelnök úr!

SZABOLCS ATTILA (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm a szót, elnök úr. Engem ez az önrendelkezésről szóló adat egy kicsit meglepett, mert nagyon azonos volt az ukránok és a magyarok véleménye. Én abban reménykedtem, vagy úgy gondoltam volna, hogy a magyaroknál ez az önrendelkezési vágy, vagy valami, sokkal erősebb, mint amit itt a grafikon mutatott.

A másik az elvándorlási szándék, és itt jó lenne tudni a korosztályi megoszlást is, mert nekem azért elég erős a gyanúm, hogy az a nagy szám, aki mindenképp maradna, az döntően az idősebb korosztály, aki már nehezebben mozdul, nehezebben vállal új problémákat, ami egy ország elhagyásával vagy egy új haza keresésével jár. Erre van-e valamilyen adat?

ELNÖK: *(Jelzésre:)* Tessék!

DR. FERENC VIKTÓRIA munkatárs (Nemzetpolitikai Kutatóintézet): Igen, mindenképpen. Akkor előbb a területi önrendelkezéssel kapcsolatban: én azt mondom, hogy bár egybeesnek az eredmények, de itt tudni kell erről a skáláról, hogy 2,5-nél van a felező érték, tehát ami nagyobb, mint 2,5, azzal azért egyetértenek, a 4 a tökéletesen, teljesen, abszolút egyetért, de már a 3 is az egyetért kategóriájába esik. Tehát a 3-as értékek, ezek a 2,9-es értékek azért támogatást jelentenek minden esetben, és ami kisebb, mint 2,5, az jelent nem támogatást, vagy inkább nem vagy közömbös álláspontot. Szóval, bár egybeesnek az eredmények, de ezek mindenképpen támogató eredmények a magyarok részéről is.

Igen, a kivándorlásnál nagyon sokféle bontásban néztük meg az adatokat, és valóban a fiataloknál van egy erősebb kivándorlási hajlandóság, de azért ez a minta reprezentatív volt, tehát a nagy átlag azért azt mutatja, hogy ma Kárpátalján hogyan áll hozzá a 18-65 éves korosztály, amelyben úgy voltak kiválasztva korcsoportok, hogy reprezentálják annak a korcsoportnak a valós súlyát és nagyságát Kárpátalján. De sok minden hatással volt természetesen a kivándorlásra, az is, ahogy már említettem itt az előadásban, önmagában nemcsak az, hogy hány éves az illető, hanem hogy van-e hozzátartozója, mert egy középkorú is kivándorol akkor, ha mondjuk, egy nőnek a férje külföldön talál munkát, vagy akár fordított helyzetben egymást is kivonzzák ezek az emberek. Illetve azt is láttuk, hogy nyelvtudás, az idegennyelvtudás is egy fontos, szignifikáns tényező, ami megváltoztatja a migrációs hajlandóságot akkor is, ha csak Magyarországra jönnek, de valahogy bátrabbak azok az emberek, akik nyelvileg is felkészültebbek, vagy mondjuk, ukránul nem tudnak olyan jól.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Más kérdés, hozzászólás? *(Nincs jelzés.)* Akkor nagyon szépen köszönöm. Nem tudom, kormánybiztos úr még kíván hozzáfűzni valamit?

DR. GREZSA ISTVÁN kormánybiztos: Csak egyetlenegy elemet, hogy valószínűleg Kárpátalja a világon az egyetlen olyan szeglet, ahol a magyar presztízsnyelvvé vált, és ebben a kutatásban nagyobb a magyar nyelv presztízse, mint az angolé, ami, azt hiszem, hogy egy nagyon érdekes mozzanat. Jelenleg, ebben a pillanatban 3600 ukrán tanul tulajdonképpen magyar állami pénzen magyarul és több mint ezer gyermek pedig iskolarendszerben, az ukrán iskolai hálózaton belül. És ha azt nézzük, hogy az ukránok 26 százaléka Magyarországra települne át, ha rákényszerül vagy eljönne, azért az nem egy alacsony szám egy szláv tudatú, egy szláv nyelvvel bíró népnél egy egészen más kulturális nyelvi közegbe jönni, tehát ez egy rendkívül érdekes dolog. Itt nyilván nem mentünk bele a ruszinkérdésbe, hogy ki, minek tartja magát, ruszin alig-alig van a mintában, aki azt mondja, hogy igen, én ruszin vagyok. Azt gondolom, hogy ebben a 26 százalékban és a görög katolikus vallásúak között kell keresni azt a szláv öntudatú népeiséget, aki Magyarországot jelöli meg célországának.

Mindenképpen biztató az egész kutatás eredménye alapján a magyar nemzetpolitika irányultsága és az, hogy itt az ukrán népesség döntő része nagyon pozitívan áll Magyarországhoz. Ha részletesebben belementünk volna a magyar nemzetpolitikai programokba, akkor ez még relevánsabban bemutatható lett volna, de így is elég sok idejét raboltuk el a tisztelt bizottságnak.

ELNÖK: Köszönöm szépen kormánybiztos úrnak és köszönöm szépen dr. Ferenc Viktóriának és természetesen Rákóczi Krisztiánnak, aki most személyesen nem tudott jelen lenni. Egyáltalán nem rabolták az időnket, kormánybiztos úr. Köszönjük szépen a tájékoztatást, ami, azt gondolom, megerősített minket abban, hogy a Kárpátalján folytatott nemzetpolitika és annak elemei tekintetében - kezdve az óvodai étkeztetéstől épp a gazdaságfejlesztési támogatásig, amiért kormánybiztos úr felelős, a bérkiegészítések ügyéig, a segélyek, különböző segítségek testvérvárosi, települési kapcsolatok ügyében - ezekben jó úton járunk Kárpátalján, hiszen látszik a felmérésből is, hogy ezeknek az elfogadottsága nemcsak a magyarság körében magas, hanem ezt az ukránok is értékelik.

Ugyanakkor szerintem továbbra is a legfontosabb cél, hogy valamiféle területi önrendelkezéshez eljussunk, és ha ez ott kezdődik el, hogy egy magyar járás, ahol érzik az ott lakók, hogy beleszólhatnak úgy a saját ügyeikbe, hogy remény van arra, hogy mondjuk, magyar képviselőt juttassanak a kijevei parlamentbe, akkor az egy nagy előrelépés. Természetesen értjük az ukrán aggodalmakat is, hiszen ott van Kelet-Ukrajna vagy a Krím példája, hogy ilyentől kicsit nagyobb arányban tartanak. De én továbbra is biztos vagyok abban, hogy a magyarság ottani megmaradását leginkább ez szolgálná, ha valóban kialakulna a területi önrendelkezésnek egy fejlett formája Kárpátalján, amiről egyébként sok ukránnak is az a véleménye, hogy Kárpátalját ez előmozdítaná.

Még egyszer nagyon szépen köszönöm a tájékoztatójukat.

Jelentés a külhoni fiatal vállalkozók helyzetéről - 2016

Áttérünk második napirendi pontunkra: jelentés a külhoni fiatal vállalkozók helyzetéről. Köszöntöm dr. Kántor Zoltán igazgató urat és dr. Csité Andrást, a HÉTFA Elemző Központ alapítóját és ügyvezetőjét. Köszönöm szépen, hogy egy év után újra egy tematikus év elemzésével foglalkozhatunk, visszatekinthetünk arra, hogy milyen

eredményeket is hozott, hiszen 2015-ben volt a külhoni magyar szakképzés éve és igazgató úréktól akkor is kaptunk utólag egy tájékoztatást ennek eredményeiről, most pedig a 2016-os külhoni magyar fiatal vállalkozók évére tekinthetünk már vissza, és most már vannak eredmények, felmérések a kezünkben, hogy milyen hatása is volt ennek. Igazgató úr, öné a szó.

Dr. Kántor Zoltán tájékoztatója

DR. KÁNTOR ZOLTÁN igazgató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Urak! Tisztelt Vendégek! Igen, én is azzal szerettem volna kezdeni, hogy tavaly hasonló felállásban tartottunk már itt egy tájékoztatást, és hasonlóan, mint tavaly, én néhány gondolat után az igazi szakértőnek, dr. Csige Andrásnak fogom átadni a szót, csak két gondolatig reflektálnék az előbbi panelre.

Tulajdonképpen a kutatás a kárpátaljai magyarság támogatása közötti összefüggéseket vizsgálta, részben a korábbi támogatások lecsapódását, mármint vélemény szinten, illetve hogy mi az, amilyen irányba mehetünk még. Ez a tudás kiegészül különböző más ifjúság-, pedagógus-, iskolakutatásokkal, és a cél az, hogy maximalizálni tudjuk a lehetőségét annak, hogy a kárpátaljai magyarság ott maradjon, hogy érdemes legyen ott maradnia. Hasonló kérdéseket vetett fel ez a kutatás is, melyet a Nemzetpolitikai Államtitkárság felkérésére készítettünk együttműködésben, a kutatóintézet, mi inkább partnerek voltunk és a HÉTFA Kutatóintézeté az igazi érdem. A fő kérdés, hogy hogyan lehet tudományból szakpolitikát csinálni.

2012-ben kezdődtek el ezek a tematikus évek az államtitkárság szervezésében, a kutatóintézetek pedig háttérvizsgálatokat végeztek, hogy ezek a programok minél jobban működjenek, minél célirányosabban lehessen támogatni úgy az oktatást, mint 2014-től immár a gazdaságfejlesztési programokat. Itt a kiinduló pont az, hogy a klasszikus oktatásra, kulturális kérdésekre összpontosító nemzetpolitika kiegészüljön a gazdaságfejlesztési nemzetpolitikával és az egész pedig a magyar állam, a külhoni magyar egyének és közösségek közötti viszony keretében történjen. Azt látjuk a migrációs szándékokból és az előbbi előadásból, hogy azért a gazdasági jólét egy fontos otthon tartó elem, biztos, hogy nem elégséges, hanem kalibrálni kell, össze kell hangolni a klasszikust a gazdaságfejlesztésével.

A Nemzetpolitikai Államtitkárság a HÉTFA Kutatóintézetet és a Nemzetpolitikai Kutatóintézetet kérte föl 2015-ben, hogy térképezzük fel a külhoni magyar vállalkozók helyzetét, gazdasági helyzetét, egy helyzetképet nyújtunk, hogy megértsük ezeket a folyamatokat abból a célból, hogy minél hatékonyabb legyen ez a támogatás, minél jobb pályázatokat írjon ki az államtitkárság, minél jobb programokat működtessen, minél jobban adja át a magyarországi know-how-t.

Azt tenném hozzá, hogy itt kiindulási pont, hogy etnikai versenyhelyzet van, a külhoni magyarok, a vállalkozók hátrányban vannak a többséghez képest, tehát ezt kell legalább kiegyenlíteni, de perspektívát látunk abban is, hogy egyfajta relatív előnyösebb helyzetbe kerüljenek. Itt csak két dolgot emelnék ki még: az egyik, hogy igenis létezik egy olyan etnikai háló, amire építeni lehet, és megint bizonyítékként hivatkozom a TANDEM-kutatásra. Látjuk, hogy Kárpátalján is két külön világ van, van egy egymással együttműködő magyar világ, és van egy ukrán, ruszin világ, tehát ezt az etnikai hálót kihasználhatjuk, és itt úgy gondolom, az egyik kulcskérdés a szervezethez. Ha mi jól tudunk szervezni, ha jól tudjuk segíteni a kárpátaljai magyarok önszerveződését gazdasági vonatkozásban is, ez eredményeket fog hozni, és igen, úgy gondolom, a tudás, a megértés sokat segíthet az államtitkárságnak, tágabban a nemzetpolitikának a programok minél hatékonyabb működéséhez, de ennek mélységeit dr. Csige András fogja bemutatni.

Dr. Csíte András tájékoztatója

DR. CSÍTE ANDRÁS ügyvezető (HÉTFA Elemző Központ): Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Bizottság! Kedves Jelenlévők! Három meglehetősen értékelített fogalom szerepel a címében ennek a jelentésnek: megkapaszkodás, gyarapodás, bátorítás. Ez az egyes szereplőknek a feladatait sorolja fel, amelyekre majd az előadásom során részletesen is kitérek. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

Ez a kék hátterű, sárgás színekkel operáló anyag, ami elkészült, ami ott van az önök asztalán, ebben foglaltuk össze azt a tudást, amit ennek a tematikus évnek a során összegyűjtöttünk. Fókuszban a fiatal vállalkozók, a fiatal külhoni magyar vállalkozók álltak. Ezt a csoportot mi úgy próbáltuk meg operacionalizálni, megközelíteni, elemezhetővé tenni, hogy mindenki, aki 40 évnél fiatalabb és a munkaerőpiacon önfoglalkoztatóként, vállalkozás tulajdonosaként vagy társtulajdonosaként vesz részt, tehát mindenképpen tulajdonos egyrészt, másrészt pedig konkrét munkát is végez. Tehát ezeket a szereplőket vizsgáltuk a Kárpát-medencei térségben.

A módszerünk egy vegyes módszertan volt: természetesen feldolgoztuk a területi statisztikai adatokat, a tudomány állításait, megszólítottuk a külhoni magyar gazdaság- és társadalomkutatók releváns részét, készítettünk minden egyes külhoni térségben egy online vállalkozói felmérést, amelyre 531-en válaszoltak és több fókuszcsoportban elemeztük a fiatal vállalkozókat. Megvizsgáltuk a külhoni magyar diákokat, tehát a középiskolásokat és az egyetemistákat, tőlük azt kérdeztük, hogy mi a vélekedésük a vállalkozói hivatásról a vállalkozói életpályával kapcsolatban, és mekkora a hajlandóság, hogy ezt a hivatást válasszák.

Kilenc régiós esettanulmányt készítettünk. A térképvázlaton jelöltük azokat a térségeket, járásokat: Komárom, Rimaszombat, Kárpátalja, Partium, Kolozsvár, Székelyföld, Délvidéken Szabadka és Zenta, illetve a két kisebb térségben, tehát Muravidéken és Dél-Baranyában is megnéztük, hogy az ottani világokban a fiatal magyar vállalkozók milyen helyzetben vannak, milyen problémákkal küzdenek, milyen támogatásra és segítségre számítanak a magyar államtól, illetve attól az államalakulattól, amelynek a területén élnek.

Nem egyszerű. A reprezentativitás az előző előadásban többször fölmerült. Én nem állítom, hogy reprezentatív lenne az a felmérés, amit mi végeztünk, merthogy nem ismerjük az alap populációt, tehát tulajdonképpen nincs átfogó alapos képünk arról, hogy kik, hányan vannak, hol vannak a külhoni fiatal magyar vállalkozók. Ez volt az első kísérletünk arra, hogy megpróbáljuk a különböző forrásokból feltérképezni, hogy hol vannak, mit csinálnak, hányan vannak. Nézzük is talán meg az első térképen, illetve az első slide-on, hogy mire jutottunk.

A különböző becsléseink, felmérési eredményeink azt mutatják, hogy mintegy 40 ezer 40 évesnél fiatalabb magyar vállalkozó működik a külhoni térségekben. Ennek a 40 ezer főnek a fele Erdélyben, 10-12 ezer fő Felvidéken van, Délvidéken 4-5 ezerre becsüljük a számukat, Kárpátalján 2,5 ezerre és a két kisebb közösségben, a Muravidéken és Dél-Baranyában a számuk nem éri el a 100-as nagyságrendet. Ezen a térképen azt tüntettük föl, most már egy kicsit kilépünk abból, hogy fiatal külhoni magyar vállalkozókról beszéljünk, ott egyáltalán a Kárpát-medencében élő fiatal vállalkozókról etnikumtól függetlenül beszélünk, hisz ezek azok a statisztikai adatok, amelyeket egyrészt a nemzeti statisztikai hivatalok, másrészt az Európai Unió statisztikája közöl.

Itt a nagy ködök azt mutatják, hogy az adott NUTS 2-es szintű statisztikai régiókban hány 10 ezer fiatal vállalkozó él. Minél nagyobb ez a köd, annál több. Magának az adott térségnek a színe pedig azt mutatja, hogy a 15-39 évesek körében a

fiatal vállalkozók mekkora részt tesznek ki. Minél sötétebb az adott régiónak a színe, annál magasabb a vállalkozók aránya a fiatalok körében.

Jól látható ezen az ábrán, hogy egyrészt a két erdélyi régió, másrészt pedig Felvidék keleti régiói azok, ahol a fiatalok között az átlagost lényegesen meghaladó mértékű a vállalkozók aránya. Minél inkább haladunk keletre, valahogy egyre inkább csökken a fiatal vállalkozók aránya az adott fiatal népességen belül. Ez nyilvánvalóan azzal van összefüggésben, hogy ezek azok a térségek, ahol a mezőgazdaság viszonylag nagy foglalkoztatónak számít a fiatalok esetében.

A következő térképen már egy iskolázottsági megoszlást tüntettünk föl, tehát szintén a fiatal vállalkozók iskolázottsági helyzetét próbáltuk meg régiós szinten megérteni, itt még nem közelítettünk, nem tettünk különbséget etnikum között, tehát az adott térségben élő fiatal vállalkozóknak az iskolázottsági struktúráját próbáltuk meg azonosítani. Itt két piros körrel igyekeztem kiemelni a Kárpát-medencén belül mutatózó jelentős különbségeket.

Látszik, hogy Budapest, Bécs, Pozsony térsége és környezete kiemelkedik a tekintetben, hogy a fiatal vállalkozók jelentős része felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Tehát itt találunk olyan nagyvárosi gazdaságokat, ahol az egyetemet végzettek vagy a technikumot végzettek jelentős része belépett a vállalkozás, az önálló tulajdonlás, a magabírási világába. A keleti térségekben viszont azt látjuk, hogy az átlagos mértéket meghaladó az alacsony iskolázottságúak aránya - jellemzően ez általános iskolai végzettséget jelent -, itt pedig a fő felszívó erő a mezőgazdaság. És van egy köztes terület, amelybe Szlovákia keleti része, a mai Magyarország keleti, déli régiói tartoznak, ahol tulajdonképpen ez a középfokú végzettség dominál. Az látszik, minden gazdasági területi felmérésünkből kitüremkedik, hogy nagyon jelentős belső különbségeket mutat Kárpát-medence gazdaságszerkezete. Ez azt is jelenti, hogy a fiatal vállalkozóknak a helyi térségi gazdaság teljesen eltérő lehetőségeket kínál Székelyföldön vagy akár a Beszterce megyei szórványban, mint Csallóközben vagy akár egy olyan nagyvárosi gazdaságban, mint Budapest vagy Kolozsvár.

Ki a tipikus fiatal magyar külföldi vállalkozó? Ha a legnagyobb csoportot kell bennük azonosítani, akkor azt látjuk, hogy ők jellemzően férfiak, a 30-as éveik elején járnak, közöttük többségben van az, aki családban él és legalább egy gyermeket nevelnek. Jellemzően szakmunkásképző, illetve technikai végzettséggel rendelkeznek, napi 9-10-11 órát dolgoznak, tehát többet dolgoznak, mint az alkalmazásban állók, és ami nagyon fontos - mindjárt ki is térünk rá -, az otthon maradási választották és választják az elvándorlással szemben. Természetesen ennél sokszínűbb ez a fiatal magyar vállalkozói világ, van közöttük nagyon sok huszonéves kezdő, vannak közöttük nők, de ez az a fő csoport, amely, ha tetszik, a gerincét alkotja ennek a világnak.

Néhány gondolatot már itt említettem a kivándorlásról, ez előjött a kárpátaljai felmérési eredményekben is. Mi is megnéztük azt, hogy a vizsgálatban felmért diákok és fiatal vállalkozók hogyan viszonyulnak az otthon maradási, a kivándorlási kérdéséhez. Ezen a fektetett oszlopgrafikonon az eredményeket tüntettük föl. A felső a fiatal vállalkozók adatait, eredményeit, az alsó pedig a diákok válaszait, válaszáinak a megoszlásait mutatja. Minél inkább sötét az oszlop, annál inkább az otthon maradás mellett döntők arányát mutatja az ábra.

Összességében azt lehet mondani, hogy a fiatal vállalkozóknak, akiket megkérdeztünk, a 40 évesnél fiatalabb, otthon dolgozóknak a 60 százaléka nem is gondolkodik azon, hogy elhagyja a szülőföldjét. Amikor a náluk valamivel fiatalabb, de inkább velük egy generációba tartozó diákokat, tehát a középiskolásokat és az egyetemistákat kérdeztük, akkor az ő körükben - és itt kapcsolódok képviselő úr gondolatához - 24 százalék az, aki nem telepedne ki, nem foglalkozik ezzel a

gondolattal és majdnem kétharmada a külföldi magyar diákoknak az, aki gondolkodik, tehát van benne elvagyódás, ezen persze vannak olyanok is, akik konkrét elképzelésekkel rendelkeznek. Azt lehet tehát mondani, hogy aki a vállalkozói hivatást választja, az jó eséllyel a tartós otthon maradást választja. Ez azt is jelenti, hogy ha mi a fiatalok vállalkozóvá válását támogatjuk, akkor jó eséllyel támogatjuk a szülőföldön való maradásukat és a szülőföldön való boldogulásukat.

Megkérdeztük a fiatal vállalkozókat arról, hogy összehasonlítva a többségi nemzethez tartozó vállalkozókkal, hogyan ítélik meg a saját helyzetüket, hogy előnyösebb, hátrányosabb vagy ugyanolyan. Ezen a grafikonon az eredményeket tüntettük föl: kék színű az erdélyi, világosbarna a felvidéki, sárga a vajdasági és a vörös pedig a kárpátaljai vállalkozó válaszadók megoszlását mutatja.

Kiemeltem két-két számot piros karikával. Az első kiemelés az „inkább rosszabbak egy magyar vállalkozó esélyei” választ magas szinten bejelölő két régiót mutatja, ez Délvidék és Kárpátalja. Tehát úgy néz ki, hogy a délvidéki és a kárpátaljai vállalkozók jelentősebb része negatívan ítéli meg a többségi, tehát a szerb vagy az ukrán nemzetiséghez tartozó vállalkozókkal szemben a saját helyzetét, ha tetszik, érzékel valamifajta diszkriminációt. Erdélyben és különösen Felvidéken teljesen más a mintázat, vagy ha nem is teljesen más, de némileg eltérő.

Fel szeretném arra hívni a figyelmet, hogy az erdélyi és a felvidéki megkérdezett vállalkozók úgy értékelik, hogy nincsen különbség a többségi nemzethez tartozó vállalkozók és saját helyzetük között. Itt is van természetesen egy olyan vállalkozói kör, amelyik egyértelmű diszkriminációt érez, de látszik az, hogy közel 60 százaléka ezeknek a vállalkozóknak nem érzékel érdemi diszkriminációt. Erről majd egy kicsit később, vagy akár most is, engedjenek meg egy gondolatot.

Ha mélyfúrás jelleggel az ember interjút készít vagy fókuszcsoportot, és elmegy a vállalkozókhoz megnézni, hogy hogyan működnek, akkor sok olyan dolog is kiderül, ami a kérdőívre adott válaszokból nem derül ki. Kiderül például az, hogy sok külföldi magyar vállalkozó azt mondja, hogy az etnikum az ő életében nem játszik igazából szerepet, ez egy olyan terep, ahol kétnyelvűnek kell lenni, ahol jóba kell lenni az állami hatóságokkal, tehát ahol az etnikai semlegességet jutalmazza a környezet. Aztán amikor egy kicsit mélyebbre fúrunk, hogy na, jó, jó, nézzük meg, hogy ki dolgozik nálad, akkor kiderült, hogy a külföldi fiatal vállalkozók vállalkozásainál többségében, ha nem is kizárólagosan, de majdnem 90 százalékban csak magyarok dolgoznak, s kiderül, hogy a cégben használt nyelv a legtöbb esetben a magyar nyelv. Ha megnézzük azt, hogy kik a vevői vagy a beszállítói ezeknek a vállalkozásoknak, hogyan szerveződnek, milyen etnikai különbségek mutatkoznak, akkor az látszik, hogy valahogy a vevők többsége is magyar és a beszállítók jelentős része is.

Tehát úgy tűnik, összefoglalva a gondolatot, és ezt emeltem ki, hogy a külföldi fiatal és nemcsak fiatal magyar vállalkozóknak kell egyfajta eszesség, egyfajta okosság ahhoz, hogy a mindennapi versenyben sikeresen helyt tudjanak állni. Azokban a helyzetekben, amikor úgy érzékelik, hogy az etnikai semlegesség a kifizetődőbb, akkor kifelé nem vállalják a magyarságukat, hanem valamifajta semlegességre törő stratégiát követnek, de abban a pillanatban, amikor akár rövid távon előnyökre tudnak szert tenni a magyarságukból vagy egész egyszerűen a kapcsolatrendszerük, amelyben élnek, és amelyet működtetnek a vállalkozás létrehozásához, építéséhez - barátok, iskolatársak, egyházi társak -, akkor viszont a magyar infrastruktúrát használják és tulajdonképpen a helyi külföldi magyar társadalmaknak az erőforrásaira építenek, azt használják és azt gyarapítják tovább. Tehát ez a fajta kettősség az, ami látszik ennek a világnak a mindennapi működésében, és ahogy fogalmaztam, kell egy mindennapi okosság, idézőjeles okosság ahhoz, hogy sikerrel tudjanak helytállni a versenyben.

Mit tudunk arról, hogy miként lesz a fiatalból vállalkozó? Két fő csatorna van, és térségenként jelentősek a különbségek. Elsősorban Délvidéken látszik, hogy a családi hagyományok, a korábbi családi gazdaság vagy vállalkozás az, aminek az átvétele a fő csatornája a fiatalok vállalkozóvá válásának. Látjuk azt is, hogy az év folyamán a különböző találkozásokkor, fórumokon, továbbképzéseken szép számmal találkoztunk olyan külföldi magyar fiatalokkal, sok esetben látta az ember az innovációt, a csibészséget, a tehetséget a szemükben, amikor azt mondják, hogy megcsinálják a saját szerencséjüket, megcsinálják a saját vállalkozásukat. Ez a fajta bátorság, kitartás, szorgalom, sok esetben csibészség igenis kell ahhoz, hogy a fiatalból vállalkozó legyen, de kell hozzá az innovativitás, kell hozzá a szaktudás is és kell hozzá támogató családi környezet. Ami nagyon fontosnak látszik a sikeres vállalkozóvá válás útján, az az, hogy szakmailag, piaciilag sok kapcsolattal, beágyazottsággal rendelkezzenek fiataljaink, és ahogy az előbb is mondtam, kell egy, az üzleti életben szokásos pragmatizmus is a sikeres helytálláshoz.

Család: engedjék meg, hogy két összehasonlító adatot a figyelmükbe ajánljak. Az első oszlopban azokat az adatokat tüntettük föl, hogy a külföldi fiatal magyar vállalkozók kihez fordulnak akkor, ha problémájuk van. Sorban: család, könyvelő, más vállalkozók, barátok, ügyvéd, tanácsadó. A második oszlopban pedig azt tüntettük föl, hogy a magyarországi vállalkozók kihez fordulnak. Tavaly volt a HÉTFÁ-nak egy vállalkozói survey-je, egy 500 elemes vállalkozói survey-je, ebből szerepelnek az adatok, tehát mind a kettő 2016-os. Azt látjuk, hogy a külföldi fiatal vállalkozók 65 százaléka, tehát kétharmada azt mondja, ha problémája, nehézsége van, akkor a család az, ahonnan támogatást, segítséget, gondolatot, javaslatot kap. A magyarországi vállalkozóknak csak 40 százaléka mondta ezt. A magyarországi vállalkozók legnagyobb támasza a könyvelőjük és az ügyvédjük, a külföldi térségben pedig a család az első számú és a könyvelő a második.

Természetesen lehet itt azt mondani, hogy a magyarországiak lehet, hogy egy kicsit nagyobbak és köztük vannak már idősebbek, tapasztaltabbak is, tehát olyanok is, akik az üzleti élet lejtmeneteit is megélték már, és tudják azt, hogy ki az, aki valós segítséget tud adni, de itt amire szeretném föl hívni a figyelmet, az a család fontossága a vállalkozóvá válásban és aztán utána a vállalkozó önfenntartó, magabíró, pályán való megtartásában. Ezért is örültem annak, hogy a kormány, illetve az Országgyűlés ezt az évet a külföldi családi vállalkozások évének nyilvánította, mert látszik, hogy a család nem csupán valamifajta demográfiai vagy reprodukciós tényező, hanem a gazdaságnak is egy megkerülhetetlen és a külföldi magyar gazdaságnak is egy rendkívül fontos szereplője, amelynek a működését nekünk eminens érdekünk, hogy megértsük.

A javaslatok, melyek az elemzés során felmerültek: az egyik, amit Zoltán kollégám már említett, hogy látszik ez az etnikai verseny, még akkor is, ha nem deflektáltan beszélnek róla a külföldi vállalkozók, de akkor is egy etnikai versenyhelyzet van, és ahhoz, hogy ezek a vállalkozók ebben eredményesen tudjanak helytállni, és hozzáteszem azt is, hogy magyarok maradjanak a vállalkozói létük során, ahhoz igenis nekünk jelen kell lenni ezekben a szegmensekben.

A másik, amit talán sikerült az adatokkal alátámasztanunk, hogy az otthonmaradás, a szülőföldön való boldogulás ügyét támogatjuk akkor, amikor a fiatalok vállalkozóvá válását, illetve a vállalkozói pályán való maradását támogatjuk. Azt is látnunk kell, hogy a szomszédos államalakulatok nem működtetnek igazából hatékony és eredményes vállalkozástámogató infrastruktúrát. Nekünk, amikor az erdélyi vizsgálatot végeztük, akkor a helyi kolozsvári kutatók mondták, hogy a román fiatalokkal, az ő vállalkozóvá válásukkal lényegében nem foglalkozik senki. Akkor, amikor még ki tudunk építeni, és most kísérletet teszünk egy olyan infrastruktúrára,

amely az otthonmaradás, a szülőföldön való gazdasági boldogulás ügyét szolgáló infrastruktúrát teremt meg, hoz létre és erősít meg, akkor jó eséllyel mondhatjuk azt, hogy növeljük a mi etnikai nemzetiségünk versenyképességét.

Amire nagyon figyelniünk kell, az az, hogy létrehoztuk, megerősítettük a magyar felsőoktatási szisztémát, egyetemeket, a magyarországi egyetemek is létrehozták természetesen a külhoni leányszervezeteiket, de azt látjuk, hogy ez a felsőoktatás még nem működik kellően nyitottan arra, hogy a vállalkozói világba átsegítse, átmentorálja a fiatalot. Mindenkit arra biztatnék a külhoni felsőoktatási intézményeink közül, hogy igenis kezdjen el abban gondolkodni, hogy hogyan tud olyan vállalkozóvá válást népszerűsítő, vállalkozásindítást támogató programokat hirdetni, hogy maga az egyetemi tudás jelenjen meg mentortudásként ebben a folyamatban. Nemcsak alkalmazott és nyugat-európai munkaerőpiaci kihívásokra lehet felkészíteni a fiatalokat, hanem igenis fel lehet készíteni a vállalkozói önfoglalkoztató létre is.

A másik, aminek nagyon örültem, hogy a Példakép Alapítvány révén elindult az, hogy a vállalkozót, az önfoglalkozót, a gazdát tegyük hőssé, tegyük megbecsült tagjává a magyar társadalomnak, tegyük megbecsült tagjává a helyi társadalomnak. Nagyon fontos ez a fajta presztízs, megbecsülés, én hajlamos vagyok azt hinni, lehet, hogy ugyanolyan fontos, mint a pénzbeli támogatás.

A harmadik gondolat és javaslat az, hogy látszik, nagyon hiányoznak a könnyen hozzáférhető, kedvezményes hitelek ebben a külhoni világban. Magyarországon talán ebben már előrébb léptünk az elmúlt években, de sem az európai uniós tagállamokban és főleg azokban, amelyek nem uniósak, nagyon bonyolult a hitelekhez való hozzáférés, bürokratikus és magas kamatúak. Én úgy gondolom, hogy itt van lehetőségünk.

A Kereskedőház révén és más akciókkal is hozzákezdünk már ahhoz - ilyen volt a fiatal vállalkozók éve is -, hogy a fiatal vállalkozókat, a vállalkozásindításban gondolkodókat hálózatba szervezzük, hogy megismertessük egymással, megismertessük őket azzal, hogy nincsenek egyedül a problémáikkal, a hasonló helyzetű fiatalok, hasonló problémákkal küzdenek, sőt hálózatba szerveződve még üzletelni is tudnak egymással. Ez a hálózatosodás egy kulcskérdés, tovább kell ezen az úton menni.

Ami nagyon fontos, és azt gondolom, hogy a külhoni helyi magyar politikának a terrénumába tartozik, nem naivan mondom ezt, de mégiscsak Szlovákiában és Romániában is elérhető az európai uniós támogatások, és önök is tudják nagyon jól, hogy egy nagyon komoly pályázati tanácsadó rendszer az, ami ezeknek az elosztását, az ezekhez való hozzáférést szervezi, természetesen a politikával és a politikai döntéshozatallal együtt. Azt látjuk, hogy ez a fajta pályázati tanácsadó, forrásszervező világ nem a magyar etnikumnak kedvezően működik, tehát itt mindenféleképpen lenne mozgástér ezeknek a hálózatoknak, az adott államokban rendelkezésre álló európai uniós forrásokhoz való hozzáférést megkönnyítő szervezeteknek.

A végén a három értéktelített fogalom. Megkapaszkodás: azt gondolom, hogy külhoni fiataljainknak, a diákoknak, az egyetemekről kikerülőknél, akik elindítják életük első vállalkozását, azt kell üzenniük, hogy igyekezzenek saját és családi erőből megkapaszkodni és a magyar államnak pedig a különböző támogatások, a támogató infrastruktúra révén segíteni kell ezt a megkapaszkodást a vállalkozói világban.

Azok, akik nagyobbak, már megkapaszkodtak, előrébb léptek, ott az ő feladatuk a gyarapodás és az azon való gondolkodás megkezdése, hogy miként tudják a közösségnek visszaadni mindazokat az előnyöket, amiket sikerült fölhalmozni, mert azt látjuk, hogy a sikeres gyarapodáshoz a helyi közösségi erőforrások felhasználása igenis szükséges.

Ami pedig a magyar állam, a nemzetpolitika feladata, az a bátorítás, ezeknek a külföldi fiatal vállalkozóknak az elindulásban és az előrelépésben való bátorítása. Azt gondolom, hogy az elmúlt hetek eseményei - gondolok itt a Csíki Sör ügyére - egyértelmű üzenetet küldtek, hogy a magyar kormányzat, a magyar politikum ezt a bátorítást komolyan gondolja.

Ami még fontos és ezt itt a legvégén szeretném kihangsúlyozni, hogy több mint 70 milliárd forintot fordítottunk gazdaságfejlesztésre elsősorban Vajdaságban és Kárpátalján, illetve a különböző gazdaságfejlesztési programok révén a Kárpát-medence egészében. 2010-ben talán 23 milliárdos volt a teljes nemzetpolitikai költségvetés és annak nem volt része a gazdaságfejlesztés, vagy egészen minimálisan, most kiépítettünk egy olyan támogató szisztémát nagyon komoly 10 milliárdos forrásokkal, ami, nekem meggyőződésem, hogy hozni fogja az eredményeket, de nagyon fontos lenne egy jó monitoring- és értékelési szisztémát is felépíteni arra, hogy mi történik ezekkel a pénzekkel. Nem azért, hogy megnézzük, ellopják-e – nyilvánvaló, a források egy része mindig eltűnik -, hanem azért, hogy ami célt ezekhez a forrásokhoz szabtuk, azok teljesülnek-e, kell-e rajtuk igazítani, hogyan tudjuk ezeket a forrásokat valóban az etnikai versenyhelyzet javítására felhasználni. Tehát én arra buzdítom a bizottságot is, a nemzetpolitikai és a közpolitikai terület irányítását, hogy próbáljunk meg az ezeket az eredményeket nyomon követő, feltáró szisztémát kiépíteni. Ezekkel a gondolatokkal zárom ezt a hozzászólást.

Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget. Nekünk a HÉTFÁ-ban nagyon nagy büszkeség, hogy külföldi kérdésekkel foglalkozhatunk, és én bízom abban, hogy az eddigi munkánk alapján bizonyítottuk nemcsak az elkötelezettségünket, hanem a hozzáértésünket is. Köszönöm szépen a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen mindkét igazgató úrnak a tájékoztatást és köszönjük szépen az átadott anyagot is.

Tisztelt Bizottság! *(Jelzésre:)* Szászfalvi László alelnök úré a szó.

Kérdések, hozzászólások

SZÁSZFALVI LÁSZLÓ (KDNP), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen a szót, kedves elnök úr.

Szeretném megköszönni először is ezt a nagyszerű, informatív bemutatót, tájékoztatást. Számomra ez ismét azt jelentette és megerősített abban, amit már az elmúlt időszakban többször elmondtam, elmondtunk, hogy igenis a nemzetpolitikában egy nagyon komoly változás történt, és nyugodtan kimondhatjuk, hogy paradigmaváltás történt az elmúlt esztendőik során a magyar nemzetpolitikában. Azt gondolom, ha a gazdaságfejlesztést és a vállalkozókkal való külön tematikus foglalkozást levesszük ebből, akkor is azt mondhatjuk, hogy megtörtént ez a nemzetpolitikai paradigmaváltás, a számok is ezt ékesen bizonyítják, és azt gondolom, hogy a kormányzat különböző programjai, konkrét programjai akár a civil közösségek, akár az egyházak felé, ezt bizonyítják.

Ugyanakkor végre megtörtént az a fordulat is, amelyet hosszú évtizedekig vártunk, hogy a gazdaság területén is egy paradigmaváltás történjen és a gazdaság fejlesztésére is tudjunk fókuszálni a nemzetpolitika egészében és a nemzetstratégia egészében. Tehát azt gondolom, hogy ez egy fontos dolog, és ezek az iménti slide-ok, illetve az iménti előadás maximálisan ezt bizonyítja, ezt támasztja alá. Persze azt is alátámasztja, hogy ezek még csak az első lépések, illetve most kezdtük el ezt a fajta gazdaságfejlesztési paradigmaváltást, ami már nagyon fontos, amit vállalunk, amit kimondunk, amit minden kormányzati cselekvés, támogatás alátámaszt, de

egyértelmű az az imperatívusz is, hogy ezt folytatni kell, sőt ki kell teljesíteni és meg kell erősíteni.

Azt gondolom, hogy ezt támasztották alá azok a tematikus évek, amelyek az intézményrendszer megerősítését kívánták és kívánják szolgálni, hiszen nekem az jött le ebből az előadásból, hogy a vállalkozóvá válásnak az egyik fontos útja a külhoni közösségeinkben mindenféleképpen a képzettséget, az ismeretek megszerzését és az ottani nemzeti közösségben való meggyökerezést is jelenti, tehát az intézményrendszer, azt gondolom, alapvetően fontos dolog, egy stratégiai jelentőségű dolog. Itt egy felszólítást is láttunk, hogy a felsőoktatást még inkább hozzá kell igazítani ezekhez az elvárásokhoz. Tehát azt gondolom, hogy az intézményrendszer, a különböző kiemelt nemzeti jelentőségű intézményrendszereink támogatása, mely stratégiai szempontból már évek óta, tervezhető módon folyik, hiszen a költségvetésben ezek megjelennek folyamatosan, előtte sajnos évtizedeken keresztül ez teljesen ad hoc módon történt. Tehát ez is egy nagyon fontos lépés, azt gondolom, a nemzetpolitikai paradigmaváltás területén: a tematikus évek, az intézményrendszer, a nemzeti jelentőségű intézmények kiszámítható, racionális finanszírozása, a képzés, az oktatás, a szakképzés megerősítése, és természetesen ezt támasztják alá a már megindult gazdaságfejlesztési programok a külhoni nemzeti közösségeinkben, akár a délvidéki 50 milliárdos kormányzati programot említhetjük, akár pedig a Kárpátalján megindult gazdaságfejlesztési programot.

Azt gondolom tehát, hogy itt valóban egy nemzetpolitikai paradigmaváltás kellős közepén vagyunk, ami a gazdaságfejlesztési fókuszálást jelenti, és nyilvánvalóan alátámasztja ez a kutatás is, hogy ezt tovább kell erősíteni és tovább kell folytatni főleg a hálózatépítés, a forrásszerzés tekintetében és a képzés tekintetében.

Ugyanakkor szeretném továbbra is azt megjegyezni, amit meg szoktunk itt, ebben a bizottságban jegyezni - bár nem tudom, ez költői mondat-e -, hogy a helyi államoknak is van felelőssége az ott élő nemzetiségi, nemzeti közösségeink tekintetében. Tehát ez pedig a nyilvánvalóan a magyar kormányzat másik feladata, illetve a Külgazdasági és Külügyminisztérium gyakorolt feladata, hogy a helyi államoknak, az érintett államoknak a figyelmét felhívja újra és újra, hogy a nemzeti közösségek irányában állami felelőssége és állami kompetenciája is kellene, hogy legyen, vagy kell, hogy legyen, ami legalábbis az oktatási rendszert, illetve az esélyegyenlőséget illeti. Ezt természetesen újra és újra el kell mondanunk, sajnos ez sokszor és sok tekintetben nem szokott megvalósulni, de azt gondolom, hogy napirenden kell tartanunk és az asztalon kell tartunk.

Még egyszer szeretném megköszönni az előadást, és azt kívánom, hogy ebbe az irányba tudjon továbbmenni a nemzetpolitika a következő esztendőkből is, és azt gondolom, ez így is fog történni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úr. Más kérdés, vélemény? *(Nincs jelzés.)*

Amennyiben nincs, úgy még egyszer megköszönöm az előadásukat és természetesen, ha reagálni kívánnak esetleg alelnök úr szavaira, azt megtehetik. Én is különösen köszönöm azt a részt, amire ön a végén tért ki, ugyanakkor az anyagnak valahol az elején van, ez a javaslatok a nemzetpolitika felé, ami egyértelműen arról szól, hogy ezt a határon átívelő gazdaságfejlesztési politikát folytatni kell. Szerencsére így is van ez, hiszen tavaly decemberben a MÁÉRT ülésén lett elfogadva, hogy a fiatal vállalkozók évét követően a családi gazdálkodók éve lesz 2017, és ők kerülnek a fókuszba. Ugyanakkor én azt látom, hál' istennek, a magyar nemzetpolitikában, hogy annak ellenére, hogy véget ér egy tematikus év, az úgy nem ér véget, hiszen valamikor 2012-ben volt a külhoni magyar óvodások éve, azzal indult az első tematikus év, és

lám, 2017-ben mi történik? 17,2 milliárd forinttal indul az elszakított országrészekben egy óvodaépítési, -felújítási, -bővítési program. Tehát egy-egy ügy nincs ott elfelejtve azzal, hogy az év lezárul.

Fontosnak tartom itt a javaslatokból, a felénk jövő javaslatokból megjegyezni azt, hogy a Kárpát-medencei mentorhálózattal azért vannak problémák, hiszen tulajdonképpen Budapestre összpontosul vagy összpontosult eddig, de reméljük, hogy a környező országrészekben, régiókban, nagyvárosaikban kialakult az elmúlt évben legalább a csírája ennek a mentorhálózatnak, amire lehet építeni, hiszen sok esetben ezeknek a vállalkozóknak kézzel fogható segítséget kell nyújtani. Ugyanakkor nagyon fontos ez az EU forrásközvetítő hálózat is, amelyről igazgató úr beszélt, hiszen komoly szakértelmet és nagy adminisztrációt követel az uniós forrásokhoz való hozzáférés és ebben is segítségre szorulnak vállalkozóink.

Köszönöm szépen a felvetését a monitoringrendszerrel, valóban elengedhetetlen visszaellenőrizni az eredményeit, a hatását ezeknek a gazdaságélénkítő programoknak, hogy a következő esetben azokat a tapasztalatokat tudjuk használni.

Köszönöm szépen még egyszer a tájékoztatójukat, nagyon szépen köszönöm Kántor Zoltán igazgató úrnak és Csité András igazgató úrnak, hogy itt voltak velünk, és valamikor majd egyszer találkozunk, amikor elemezzük, hogy mi is történt a családi gazdálkodók évében. Köszönöm szépen a megjelenésüket. *(Kántor Zoltán: Köszönöm szépen. - Dr. Csité András: Mi is köszönjük szépen.)*

Tájékoztató a Kárpát-medencei Kinizsi Szövetség tevékenységéről

Áttérünk 3. napirendi pontunkra: tájékoztató a Kárpát-medencei Kinizsi Szövetség tevékenységéről. Ismételten köszöntöm Fábry Szabolcs polgármester urat, Nagyvázsöny polgármesterét, szövetségi főkoordinátort és kísérőit, és kérem polgármester urat, hogy fáradjon oda az előterjesztői asztalhoz. *(Fábry Szabolcs János az előadói asztalhoz ül.)*

Amíg ezt megteszi, addig szeretném elmondani azt, hogy a nemzetpolitika igen sokszínű hál' istennek, megjelenik az új Alaptörvényünkben, megjelenik kormányzati szinten, a mai bizottsági ülésen is kutatóintézetek igazgatói voltak jelen vagy éppen kormánybiztos úr, és megjelenik szerencsére a magyar társadalom más területein is, akár a települési önkormányzatok szintjén vagy civil szervezetek szintjén. Bizottságunk az elmúlt években több ilyen szervezetet is vendégül láthatott itt és tájékoztatást kaptunk tőlük. Ha csak az egészen nagyokról beszélek, a Rákóczi Szövetség, amely már közel három évtizede végzi tevékenységét, de volt itt vendégünk a Háló Egyesület, a Magyar Patrióták Közössége vagy épp a Vasárnapi Iskola Alapítvány, tehát sok-sok civil szervezet, akik részei a magyar nemzetpolitikának és ebben egy új szervezet, szövetség a Kinizsi Szövetség. Polgármester úr, öné a szó.

Fábry Szabolcs János tájékoztatója

FÁBRY SZABOLCS JÁNOS Nagyvázsöny polgármestere: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Szeretettel köszöntöm önöket, illetve köszönjük szépen a lehetőséget, megtisztelő és egyben megható itt, az Országgyűlés Esterházy termében a Kinizsi Szövetséget bemutatni, illetve a Kinizsi Szövetség tevékenységéről beszámolni. Hadd kérjek lehetőséget arra, elnök úr, hogy előre ülhessek, hogy könnyebben tudjam olvasni, illetve váltani a képet.

ELNÖK: Természetesen.

FÁBRY SZABOLCS JÁNOS, Nagyvázsöny polgármestere: Köszönöm szépen. *(Átül a projektor mellé. – Elkezdődik a vetített számítógépes prezentáció.)*

Ahogy említette elnök úr, a Kinizsi Szövetségnek 9 alapító települését mutatom be először. Valóban önkormányzatok, illetve magyar közösségek szövetségét jelenti a Kinizsi Szövetség, de nemcsak önkormányzatok, hiszen vannak olyan települések, ahol a magyar képviselő a helyi településen egy vagy két fő, vagy esetleg egy fő sincs közöttük, tehát elsősorban olyan közösségeket, olyan településeket, helyi magyar szervezeteket kerestünk meg a Kinizsi Szövetség megszervezésénél, amely települések földrajzi elhelyezkedése kötődik Kinizsi Pál életéhez.

Kinizsi Pálról majd egy kicsit később és nem elsősorban arra fókuszálva, amit gondolom, mindenki ismer a teremben, az ő személyes történetét és történelmét, illetve a személyéhez kötődő legendákat, hanem sokkal inkább a magyar megmaradásban betöltött szerepe volt, ami motivált bennünket a Kinizsi Szövetség létrehozásában, megszervezésében. Nagyvázsöny esetében nyilván Kinizsi Pál legkedvesebb lakhelyéről beszélünk. Nem szülőhelye a legendákkal ellentétben, a gyermekéveit nem Nagyvázsönyben töltötte és nem is a legjelentősebb birtoka volt Kinizsinek településünk, amikor lakhelyéül, székhelyéül választotta Nagyvázsonyt. Valószínű, hogy a pálosoknak köszönhetően, illetve egyéb történelmi okoknak köszönhetően egy viszonylag kis birtokon, de mégis Nagyvázsönyben telepedett le, és a mai napig Nagyvázsönyhoz kötik Kinizsi Pált.

Firtosváraja, illetve Gidófalva a Kinizsi Szövetség további települései, melyek székelyföldi települések. Firtosváraja egy 150 lelkes kicsi falu, Gidófalva azért egy komolyabb, közel háromezres település. Utóbbi történelmi, rendszerváltáskori partnertelepülésünk, Firtosváraja pedig a várral kötődik Nagyvázsönyhoz. Kinizsi Pálnak az egyik lehetséges vagy feltételezett, bár nem a legvalószínűbb születési helye. Hogy mégis van székely kötődése, valamiféle székely vonatkozása, az a család címeréből, illetve ezen keresztül Nagyvázsöny címeréből is kiderül.

Felvidék, Egyházasbást, ahol szintén egy kis közösségről beszélünk, egy pár száz fős településről a Medves alján. Ez a palóc vidék, Gömör vidéke térségében található néhány kis magyar település egyike, ahonnan, illetve amely környékről - kicsit persze messzebről - Magyar Benigna, azaz Kinizsi Pál felesége, illetve első főnöke, Magyar Balázs származik, aki fekete sereg első vezére.

Csernakeresztúr, ami talán a bizottság és a szövetség céljai között az egyik legkülönlegesebb helyszín, és amely az előbb említett megmaradás-történetnek egy meghatározó helyszíne, a kenyérmezei csata helyszíne, Alkenyér, a Maros-mente, Dél-Erdély, Déva környékén járunk. Csernakeresztúr a Kenyérmezőhöz legközelebb eső település, kicsi magyar közösség, az al-dunai székelyekhez hasonlóan Bukovinából odatelepített magyarok élnek a mai napig ezen a településen. Kenyérmező a diadal, az a történelmileg meghatározó helyszín, ahol 1479. október 13-án Kinizsi Pál és Báthory tulajdonképpen ronggyá verte, kiverte a betörő oszmán seregeket Erdélyből. Nem biztos, hogy kijelenthető teljes mértékben, de mindenképpen valószínűsíthető, hogy a későbbi Erdélyi Fejedelemségnek, illetve Erdélyben a magyar államiság valamilyen szintű megmaradásának az egyik kulcspillanata volt ez a kenyérmezei diadal. Tehát ez az az időszak, amikor Belső-Magyarország, Dunántúl a török megszállás alatt szenvedett, pusztult és ritkult, és ez az az időszak, amely alatt a magyar államiság vagy államalkotó képesség meg tudott maradni Erdélyben, ez pedig valahol a kenyérmezei diadalnak erőteljesen köszönhető, tehát ezért is volt ez a tudatos választás Csernakeresztúr tekintetében. Kerestünk Kenyérmező körül is egy magyar közösséget, és ott Szabó Julikáék, illetve a csernakeresztúri bukovinai székely magyarok ebben a partnereink lettek.

Délvidék: a legjelentősebb birtokai Kinizsi Pálnak itt voltak, különösen országbírósa, különösen temesi bánsága idején ezek a Temesközre, Bánságra tehetőek, illetve Bácska vidékére ezek a területek. Itt a pancsovai magyar közösséggel vettük fel a kapcsolatot, valamint Kishegyessel ezen Kinizsi-kötődés okán. És Székelykevével, ahol szintén a Bukovinából az Al-Dunához került - még Belgrádnál is délebbre, de még a történelmi Magyarország területén belül található - al-dunai magyarokkal felvettük a kapcsolatot, hiszen Székelykevével szemben található Szendrő vára, szinte szemben a Duna túloldalán, a történelmi határ túloldalán, ahol Kinizsi végül meghalt.

Géberjén Kinizsi harcostársa, Báthory szülőhelye, ez Szatmár vidéke. Géberjénben pedig a korábbi polgármesterrel, a mostani országgyűlési képviselő segítségével, Kovács Sándorral sikerült kialakítani a kapcsolatot az „Adj’ Isten Szatmárban!” mozgalommal, illetve a számunkra mindenképpen mintát jelentő szatmári tevékenységgel sikerült a kapcsolatot kialakítani, megerősíteni, és így Géberjén is csatlakozott ehhez a közösséghez; Székelykevéről pedig már ejtettem szót. Röviden a településekről ennyit gondoltam elmondani, egy pillanatra fölillantva a Kárpát-medence térképét és ezen belül a piros pontok jelzik ezen települések elhelyezkedését.

Sárga ponttal jelöltük a támogatókat: a Veszprém Megyei Önkormányzat szervezés alatt, illetve Veszprém városa; Budapest, itt nyilván elsősorban a Bethlen Gábor Alapról van szó; Ormánság, ott is egy támogatói, együttműködői kapcsolat alakult ki, ezekről később; és keresünk partnereket, illetve jelentkeztek partnerségre Csallóköz, Mátyusföld vidékéről, Felvidékről, Kassa környékéről, ami azért izgalmas, mert a legvalószínűbb születési helye Kinizsinek ez a környék. Magyar Balázs és Magyar Benigna mindenképpen innen származik, valamint Kárpátalja, ahol a Máramarossal határos rész, Kárpátalja máramarosi része szintén az egyik feltételezett szülőhelye Kinizsi Pálnak.

Partnereink a szövetség kialakításában, felépítésében és életre hívásában: mindenképpen elsőként említem a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságát, illetve azon belül Potápi Árpád államtitkár urat, de ugyanitt, ugyanebben a körben köszöntöttük, és megtisztelő számunkra Pánczél Károly elnök úr támogatása, együttműködése a Nemzeti összetartozás bizottságától. Azt gondolom, hogy Kinizsi Pálnál és egyáltalán ennél a kornál, Hunyadi Mátyásnál és Nagyvázszyonynál kihagyhatatlan és nagyon fontos partnerség, Kinizsinek, Mátyásnak is a legkedvesebb stratégiai, magánéleti, katonai, politikai tanácsadói voltak a fehér barátok, azaz a magyar pálos szerzetesek. Nagyvázszyonban jelentős pálos templomromot találunk, amit Kinizsi Pál építtetett, Kinizsi Pál hívta oda a pálosokat. A mai napig működő magyar katolikus szerzetes közösségről van szó, úgyhogy ők is vállalták az egyébként 10-12 éve tartó együttműködésünket, megerősítve, hogy partnerei ennek az együttműködésnek, szövetségnek.

Veszprém városa, a Veszprém Megyei Közgyűlés szintén segíti ennek a szerveződésnek a munkáját. Nagyon megtisztelő a Duna Televízióból ismert népszerű televíziós sorozat, a „Hazajáró” együttműködése a velük közösen lebonyolított programokban, és egy súlyos hibát elkövettem, hogy nem tüntettem föl ezen a képen a Csíki Sört, ha már itt szóba került a második napirendi pontnál. Az első és valószínűleg egyetlen Balaton-felvidéki hivatalos rendezvénye ennek a magyar vállalkozásnak Nagyvázszyonban lesz a „Hazajáró”, illetve a Kinizsi Szövetség találkozóján, erről döntöttünk, illetve erről állapotunk meg a sörgyár tulajdonosaival.

Személy szerint meg kell említenem Kovács Sándort, akiről már beszéltem, Rancz Károly személyét, aki történelmet írt Pancsován, akit segítettünk a

munkájában, és kölcsönös, azt gondolom, barátság alakult ki közöttünk. Ő a magyar alpolgármestere ennek a városnak, amelyik sohasem volt magyar többségű. Ennek a délvidéki, Belgrádhhoz közel eső városnak a magyar képviselője, de abban mindenképpen történelmet írt, hogy magyar alpolgármester is van Pancsován az ő személyében, és a Kinizsi Szövetségnek a kezdetektől fogva a támogatója, illetve segítő partnere. Sonkolyné Mede Csilla Egyházassástról, illetve Tiffán Zsolt az Ormánságból, akik szintén ötletekkel, egyéb kezdeményezésekkel vagy személyükkel segítették ennek a szövetségnek a létrejöttét, és biztos, hogy a lista nem végleges.

A felvételeken, fotókon pedig azok az életképek láthatóak, amelyek az előkészítést jelentették, hiszen a Bethlen Gábor Alap segítségével tavasszal, 2016 tavaszán egy nagyon izgalmas és feszített, fárasztó, ugyanakkor mégis lélekemelő előkészítő sorozaton vagyunk túl kollégáimmal, képviselőtársaimmal közösen. Előkészítő látogatásokat tettünk, itt ragadom meg az alkalmat, hogy gyorsan be is mutassam a jelenlévőket, hiszen velük, az ő munkájukkal sikerült ezt a szövetséget létrehozni: Szautner Erika képviselő asszony, Wágenhoffer Ágnes képviselő asszony, Cseke Terézia, a nonprofit kft. igazgató asszonya, Ebeléné Polgár Nikolett önkormányzati településfejlesztő munkatárs, Oláh Gergely és Szokoli Ádám, ők szintén településfejlesztési munkatársak. Az előkészítő találkozók személyes látogatások voltak, az egyik felvételen kitűnik, hogy vagy autóval, vagy vonattal, éjszakai vonattal mentünk el és kerestük fel ezeket a közösségeket. Nyilván itt korábbi személyes kapcsolatok, barátságok vagy valamiféle egyéb kapcsolódások is voltak, amikor ezeket a településeket fölkerestük.

A találkozók: az első közös találkozóink 2016 júliusában zajlott le Nagyvázsonyban, és a legfontosabb, hogy ez egy szimbolikus találkozó volt. A célokról kicsit később, de hogy ne csak a szimbolikus, ne csak - idézőjelbe téve természetesen a „csak” szót - kulturális együttműködésről beszéljünk, legalább ennyire fontos - megint az előző, a második napirendi ponthoz csatlakozva, ahhoz kötődően -, hogy gazdasági partnerségeket is segítsünk kialakítani a Kinizsi Szövetség települései, közösségei között. De nyilván az első alkalom az egy ünnepélyes és elsősorban kulturális alkalom volt, amikor településünkön jelképesen, közösen elültettünk a különböző településekről, a Kinizsi Szövetség településeiről hozott közös földbe egy fát Pánczél Károly elnök úr megtisztelő jelenlétében.

A „Hazajáró” szövetség itt szervezte meg a programjait, ezek alapvetően kulturális, hagyományőrző, honismereti és túraprogramok voltak. Volt közös ünnepség, közös szentmisén vettünk részt, közös kiállítást nyitottunk meg. Ez már egy lépés az ünnepélyes, kulturális, hagyományőrző együttműködésen túli feladatok felé, hiszen a Kinizsi-várnál körülbelül 80-100 ezer turistával számolunk, ennek körülbelül a fele az, aki jegyet vásárol és belép, és körülbelül ugyanennyi ember látogatja meg a várat, de nem lép be, nem vásárol jegyet, hanem csak megnézi kívülről a Kinizsi-várat. Tehát az ehhez vezető úton egy színes tablósorozaton mutattuk be ezeket a településeket, és aki ismeri ezeket a településeket, tudja, hogy főleg Délvidék vagy Dél-Erdély esetében szórvány közösségekről van szó.

Tehát a Kinizsi Szövetségnek egy nagyon fontos célja, hogy ha már Kinizsi Pál életeseeményei ma már szórvány magyar településekhez, közösségekhez kötődnek, akkor vállaljuk föl ezeknek a szórvány közösségeknek a népszerűsítését, vállaljuk föl ezzel a kiállítással is és később más akciókkal, programokkal. Vállaljuk föl azt a missziót, azt a küldetést, hogy azon honfitársainkat, akik szívesen, gyakran látogatnak el, utaznak határon túli, elszakított területekre, Székelyföldre, egyéb területekre, azok keressék meg bátran ne csak a tömbmagyar, úgymond sztár, népszerű közösségeket, hanem keressék meg a szórványban található kicsi magyar közösségeket, ott is ugyanolyan vendégszeretetre, ugyanolyan barátságra és ugyanolyan kulturális, épített

vagy természeti értékekre találnak, mint az előbb említett népszerűbb és tömbmagyar területeken. Úgyhogy ezt a kiállítást, ezt a tablósort, ha valaki bemegy a várba, egész egyszerűen nem tudja kikerülni, tehát tulajdonképpen beleütközik Csernakeresztúrba, beleütközik Pancsovába, vagy beleütközik Székelykevébe, Egyházasbástba és reményeink szerint még több településbe.

„Hazajáró” közönségtalálkozót tartottunk kiegészítő kulturális programokkal. Nyilván itt az egyik legnépszerűbb az Ismerős Arcok koncertje volt, a „Nélküled” közös éneklése, közös megélése élőben, de a táncház és az ehhez kapcsolódó multság is, azt hiszem, mindannyiunk számára felejthetetlen és összetartozást jelentő, erősítő élmény volt. És természetesen a kötetlen programok, mint a Balaton, a borkóstolós vacsora szekértúrával, kivált iszonyatos nyári viharban. Szívesen emlékszünk ezekre a programokra és a közösen átélt élményekre.

A szimbolikus és kulturális együttműködésen túl a Kinizsi Szövetségnek célja, hogy Kinizsi Pál személyére felhívja a figyelmet. Beszélünk, emlékezünk nagyon helyesen a magyar nemzet sorstragédiáira Muhitól Trianonig, Mohácson, Világoson keresztül, emlékezünk ezekre az ünnepekre, tanítjuk, és a gyerekeink, 10-ből 9 valószínűleg felsorolja ezeket az alkalmakat, illetve időpontokat, eseményeket, tudják, hogy mit jelent, és talán a nándorfehérvári diadalt leszámítva nem nagyon van olyan nemzeti diadalunk, ami piros betűs - mindenképpen idézőjelbe tetten a szó -, piros betűs ünnepünk, amit kapásból ismerünk. Például a kenyérmezei csatát sem túl sokan tudják elmondani és annak a jelentőségét hangsúlyozni.

Úgyhogy a Kinizsi Szövetségnek mindenképpen egy belső missziója, feladata, hogy Kinizsi személyén keresztül találjuk meg, nem elfeledkezve természetesen nemzeti tragédiáinkról, de mégiscsak figyeljünk fel arra, hogy megmaradtunk, hogy 13 millió körüli létszámunk van a Kárpátok között, és ezáltal a legnagyobb létszámú nemzetiség vagyunk a történelmi határaink között mind a mai napig, ez mégiscsak egy kisebb csoda, különösen az elmúlt 5-600 év tükrében egy csoda, és méltóképpen tudunk erre emlékezni és tudunk büszkék lenni arra, hogy itt maradtunk, megmaradtunk, köszönhetően többek között a már hangsúlyozott Kinizsi Pálnak és a kenyérmezei csatának.

Ezért a Kinizsi Szövetségnek egy fontos feladata volt első körben rendbe tenni a kenyérmezei emlékművet, amely Câmpul pâinii, román vasútállomás mellett található Alkenyérnél. Rendbe tettük ennek az emlékműnek a környezetét. A bal felső képen itt most annyira nem látszik, de majd nyilván meg tudják nézni a tisztelt bizottsági tagok ezeket a felvételeket akár a szövetség Facebook-profilján is, de a bal felső képen látszik, hogy amikor odamentünk az előkészítő látogatáson, térdig érő gatzenger fogadott, és nyilván amikor októberben, a csata emléknapiján, október 13-án közösen koszorúztunk elnök úrral és a Kinizsi Szövetség valamennyi településéről érkezett delegációval, addigra mit ad isten, az alkenyéri polgármester vagy az állomásfőnök, vagy mindkettő, vagy a kettő lehet hogy egy és ugyanaz, de mindenképpen rendbe tette a vasútállomáson a Kinizsi-emlékműnek, a „Paul Chinezu” feliratú emlékműnek a környezetét, és még friss fűillat volt, tehát előttünk körülbelül tíz perccel kaszálták le, de legalább lekaszálták ezt a területet.

Célunk, hogy ne csak koszorúzzunk a jövőben ennél az emlékműnél, hanem rendbe tudjuk tenni ezt az emlékművet, le tudjuk festeni. Tehát mindenképpen szervezünk ilyen munkát, természetesen egyeztetve a helyi hatóságokkal, a vasúttársasággal, és nagyon üdvös lenne, ha magyar vagy minimum négynyelvű, vagy ha fáj nekik, hogy magyarul is kiírjuk, akkor németül és angolul is írjuk már ki, hogy Kinizsi Pálnak mi a történelmi jelentősége egyébként az erdélyi románságra tekintettel is, hiszen az erdélyi románság is együtt harcolt Kinizsi Pállal, ahogy az

erdélyi szászok is a betörő oszmán seregekkel szemben. Sajnos most megint aktuális ez a küzdelem.

Tehát október 13-án, nyilván Vajdahunyadot és Dévát is érintve Kenyérmezőn koszorúztunk. Dévánál meg kell említenünk, hogy a Kinizsi Szövetség - nyilván ezt nem tudjuk pontosan, hiszen nem látunk egymás zsebébe - mindenféleképpen egy több mint félmillió termézetbeni adományt tudott szállítani a tél folyamán Dévára, a Szent Ferenc Alapítványhoz, illetve ez utóbbira céloztam az előbb, mintegy egymillió forintot egészen biztos, hogy több alkalommal, több gyűjtéssel és a szövetség települései is gyűjtöttek, ezzel tudtuk segíteni a Szent Ferenc Alapítvány működését Déván.

Hosszabb távú tervek, amikről Vajdahunyadon is beszélgettünk elnök úrral: az alsó képen Kinizsi Ludovikában található szobrának egy részlete és a szövetség szimbólumában is szereplő összekulcsolt kéz látható. Hosszabb távú terveink, hogy kialakítsunk, nyilván a jogi környezetet felmérve és a jogi környezetet betartva a Kinizsi-várnál a látogatók számára egy olyan közös piacot, ahol a Kinizsi Szövetséghez tartozó települések kézműves vagy egyéb termékei, faragásai, népművészeti vagy élelmiszertermékei forgalmazhatók, értékesíthetők a kölcsönösség alapján természetesen.

Mindenképpen célunk ez, különösen arra tekintettel, hogy megtörténtek a bejárások, nyáron, augusztusban megkezdődnek részben az előkészítő munkálatok, az ősz második felében a régészeti előkészítő munkálatok és jövőre pedig a nemzeti várfejlesztési programnak köszönhetően Kinizsi vára megújul, sőt a palotaszárnyat tekintve, egy részét tekintve vissza is épül egy nagyon jelentős, egymilliárdos állami program keretében. Tehát ha ezzel párhuzamosan, különösen arra gondolva, hogy ez mekkora látogatószám-növekedést jelent egy településen, azt gondolom, egy jó lehetőség, hogy közös piacban, egymás termékeinek a népszerűsítésében, értékesítésében gondolkozzunk.

Ugyanilyen fontosnak tartom, hogy a vállalkozókat sikerüljön összehoznunk, ami egy deklarált célja a Kinizsi Szövetségnek. Most már 2017-et írva, fontos, hogy ebben az esztendőben igyekezzünk úgy irányítani a Hazajáró-napok és a Kinizsi Szövetség találkozójának a programjait és a tavaszi vagy őszi előkészítő programokat is, hogy a vállalkozók is partnerségbe kerüljenek és találkozzanak egymással - ahogy előbb is elhangzott a 2. napirendi pontnál - ötletelni vagy akár üzletet kötni, együttműködni, hiszen ez egy nagyon fontos és a magyarság szempontjából is fontos dolog, és azt gondolom, ahogy itt a kutatóintézet munkatársaitól elhangzott, ugyanúgy falusi szinten is ez kiemelten fontos cél a megmaradás és az együttműködés érdekében.

A szórvány magyarságról, illetve Kinizsi személyéről pedig korábban szoltam. Nyilván mindez forrásfüggő, pályázatok segítségével tudjuk megvalósítani, de nemcsak azzal. Ha megnézzük a tavalyi működési költségek arányait, illetve a források arányait, akkor azt látjuk, hogy elengedhetetlenül fontos gyutacspénz volt a Bethlen Gábor Alap támogatása, mert az összes költségnek mintegy 25 százalékát - ezek nyilván kerekített összegek és százalékok - a Bethlen Gábor Alapnak köszönhetjük. Ugyanakkor nagyon örültem annak, hogy Nagyvázsönyben illetve a Nagyvázsöny környéki cégek céltámogatással a közalapítványon keresztül a teljes költségnek több mint a felét tudták finanszírozni. Saját kulturális erőnkől és forrásainkból is helyeztünk ezen programok lebonyolításához forrásokat, mozgósítottunk, valamint a Kinizsi Szövetség települései is hozzájárultak a programokhoz. Úgyhogy tisztelettel köszönjük a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatását és bízunk az idej és jövőbeni együttműködésben is, hiszen ahogy

elhangzott, terveink vannak. Tavaszi program az egyházasbáti programon való részvétel, a nyári találkozó, az őszi koszorúzás, a közös piac megteremtése.

Azt hiszem, hogy minden fontos dolgot elmondtam a szövetségről. Kicsit úgy vagyunk vele, mint a végvári vitéz a viccbe, Kinizsi korában, amikor üvölti a kapuban éjszaka, hogy Kinizsi Pál uram - ez helyi legenda -, Kinizsi uram, lovasok közelednek, s morcosan visszakérdez Kinizsi, hogy ellenségek vagy barátok, s mondja a kapuban a kicsit együgyű portás, hogy barátok. S miből gondolod, fiam? Hát, hogy együtt közelednek. - válaszol a kapuban az őr. Mi is így együtt közeledünk, együtt vagyunk ezekkel a településekkel és támogatóinkkal, és azt gondolom, ahogy a bizottság neve is kifejezi, összetartozunk. Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, polgármester úr. A bizottság tagjai részéről van-e kérdés, hozzászólás az elhangzottakhoz? *(Jelzésre:)* Szabolcs Attila alelnök úr!

Hozzászólások, reagálás

SZABOLCS ATTILA (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm a szót, elnök úr. Ha visszatekintünk az 1990 óta eltelt évekre, amikor polgári jobboldali kormány volt hatalmon, akkor mindig a nemzetpolitika, a nemzeti összetartozás előtérbe került. Itt kezdem Antall József miniszterelnök úr kijelentésével, hogy lélekben 15 millió magyar miniszterelnöke kívánt lenni, és az elmúlt évek törvényei, rendelkezései és eseményei magukért beszélnek.

Egy alapvető cél, hogy minél több magyarországi település létesítsen kapcsolatot határon túli magyar településekkel, és itt külön fontos a szórványban élő magyarságot említeni, hiszen ők vannak a legveszélyeztetettebb helyzetben, és ebbe a sorba nagyon szervesen beleilleszkedik a Kinizsi Szövetség tevékenysége. Én köszönöm szépen, polgármester úr, a beszámolódat - elnézést a tegezésért, de mi elég régóta ismerjük egymást még polgármester koromból -, és mindenképp támogatandónak ítélem. Különösen fontos lenne ezt valahogy az oktatási intézmények, iskolák felé is terjeszteni, hiszen tényleg a magyar történelem nagyon dicső napjait idézheti fel Kinizsi Pál életútja, és a mai fiataloknak nem árt, ha bővebben tudnak erről, de azt hiszem, nemcsak a fiataloknak, hanem az idősebbeknek is van még mit tanulni. Köszönöm szépen a beszámolót, és sok sikert kívánok a további munkáthoz!

ELNÖK: Köszönöm szépen, alelnök úr. Más egyéb? *(Jelzésre:)* Petneházy Attila képviselő úr!

PETNEHÁZY ATTILA (Fidesz): Köszönöm szépen a szót, elnök úr.

Tisztelettel köszönöm meg én is polgármester úrnak ezt a beszámolót. Természetesen az ember szívét nemcsak azért melengeti egy ilyen beszámoló, mert rajong a történelemért, hanem bizony az is megható, amikor felnőtt emberek bokros teendőik mellett ilyen magasztos dolgokra is szánnak időt. Nem akarok erőszakoltan a tegnapi napra utalni, amikor az európai uniós támogatások felhasználásáról szólt parázs vita a parlamentben, de egy ilyen szövetség, mint a Kinizsi Szövetség léte is erősen aláhúzza azt, hogy bizony nemhogy nem lefelé ívelő a civil szervezetek, a civil közösségek élete Magyarországon, hanem igenis egyre szélesebb és egyre színesebb, és a teljes nagy közösséget is emelni szándékozó dolgok történnek itt a civil világban.

Egy apró személyes élményem van Firtos-tetővel kapcsolatban, mert elhangzott Firtosváralja neve is. Csak nézek kérdőleg polgármester úrra, ugye, Kinizsi születésével kapcsolatban merült föl Firtosváralja, ha jól érzékeltém? Bocsánat, hogy ilyen interaktívva teszem a hozzászólásomat.

FÁBRY SZABOLCS JÁNOS Nagyvázsony polgármestere: Válaszolhatok, elnök úr?

ELNÖK: Tessék!

FÁBRY SZABOLCS JÁNOS szövetségi főkoordinátor, Nagyvázsony polgármestere: Kinizsi Pál életét, azt hiszem, a teremben lévő - talán nem kockáztatom meg, ha úgy mondom és talán a bemutatásból is kimaradt - Szegedi László képviselőtársam tudja talán a legjobban. Ezzel nem akarok senkit se lebecsülni, de ő nemcsak képviselőként, vállalkozóként, nagyvázsonyiként, hanem lokálpatriótaként is hihetetlen mélységbe beleásta magát Kinizsinek, a pálosoknak, Benignának, a Zichyek történetébe, tehát ő tud pontosan erről majd beszélni képviselő úrnak.

PETNEHÁZY ATTILA (Fidesz): Bocsánat, hogy visszaveszem a szót, azért kérdeztem csak, mert nyilvánvaló Firtos-tetőhöz kapcsolódik ez az egész dolog, és ott jó pár település van. Nekem a szívem csücske Énlaka, ami szintén ott van, Székelypálfalva, Etéd, és polgármester úrnak nyilván nem kell sorolnom, hogy még milyen települések. De ezek mind-mind Firtos-tetőhöz és az állítólagos ottani várhoz kapcsolódnak, amelyen folynak a viták, hogy van-e maradvány vagy nincs-e ott vármaradvány, de az biztos, hogy ezeket a településeket esetleg, bártortalanul, hisz hogy is jönnék ahhoz, hogy javaslatokat tegyek e tekintetben, de ott van egy pár olyan település, ami körbeöleli ezt a legendás Firtos-tetőt, és erre hívnám föl a Kinizsi Szövetség figyelmét, köszönve, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Más hozzászólás nem lévén... (*Fábry Szabolcs János jelentkezik.*) Pillanat! Rögtön megadom a lehetőséget, polgármester úr. Én magam is köszönöm tulajdonképpen a településnek is, az önkormányzatnak, az ott lakóknak, hogy ez a gondolat megszületett. Mindig fontos a történelmi emlékezés és különösen a történelmünk dicsőséges pillanataira való emlékezés. Megtehetette volna azt Nagyvázsony, hogy a Kinizsi-kultuszra építkezve önmaga pozícióit emeli tovább az országban mint egy turisztikai célpont. Ezen önök túlnóttek, és azon túl, hogy Nagyvázsony idegenforgalmát, image-ét építik és fejlesztik, azért külön köszönet jár, hogy ez az ötlet megfogalmazódott, és nem is egy testvértelepülést találtak, hanem rögtön nyolcat határon belül és kívül, ami még bővíülhet, hiszen várják a csatlakozókat. Az különösen jó, hogy ezeknek a legtöbbje szórványban van, akik leginkább rászorulnak magára a jó szóra és a kapcsolatokra is, nemcsak a támogatásra, úgyhogy ez mindenféleképpen üdvöztető, mint ahogy az is, hogy az emlékművet is a jövőben gondozni fogják ott Hunyad és Királyföld határán, a Maros közelében. Úgyhogy köszönöm szépen az eddigi meghívásaikat is, öröm volt önökkel találkozni akár kint Erdélyben, akár itt Nagyvázsonyban. Köszönöm szépen a tevékenységüket. Alakuljon további sok ilyen civil szervezet az országban!

Polgármester úr, öné a szó.

FÁBRY SZABOLCS JÁNOS Nagyvázsony polgármestere: Kettő meglepetést hoztunk, ami kapcsolódik elnök úr gondolataihoz. Firtosváraljához még annyit gyorsan, hogy ők az egyetlen olyan település ott a Firtos körül, akiknek nincs hivatalosan magyarországi testvérkapcsolatuk, úgyhogy a személyes okokon és a 15-20 éves kötődésen túl ez volt az egyik motiváció, hogy őket válasszuk.

Az egyik egy ajándécsomag, amit szeretnénk átadni Nagyvázsöny és a Kinizsi Szövetség nevében a bizottság minden tagjának, kollégáimmal elhoztuk a bizottság létszámának megfelelő ajándécsomagokat. A másik pedig egy pártoló nyilatkozat. Tisztelettel kérjük, hogy ha lehetőségük és szívük engedi, akkor a Kinizsi Szövetség pártoló nyilatkozatát a bizottság tagjai, illetve elnök úr, ha aláírásával megtiszteli, az megtisztelő mindannyiunk számára, ahogy elnök úr is hangsúlyozta, nemcsak Nagyvázsöny számára, hanem valamennyi, a szövetségünkhöz tartozó magyar közösség, szórvány közösség számára. Ők imádkoztak tegnap este, a közösségből megható e-mailt kaptam, amikor tudták, hogy jövünk, imádkoztak ezért az alkalomért, és érzem is az imáik erejét.

ELNÖK: Köszönöm szépen, polgármester úr. Mielőtt ezt a napirendi pontot lezárnám, és áttérnénk az egyebekre, köszönjük szépen még egyszer a megjelenést és előre is az ajándékot, amivel kedveskednek nekünk. Természetesen a támogatói nyilatkozat aláírása abszolút önkéntes, tehát ez nem kötelező és nem kell, a bizottság tagjai közül, aki ezekkel a gondolatokkal, szándékokkal egyetért, az természetesen megteheti, hogy támogatja a szövetség ezen irányú törekvéseit.

Egyebek

Egyebek napirendi pontunknál egy dologról kell önöket tájékoztatnom, hogy bizottságunk két hét múlva tartja a következő ülését, ugyanígy „B” hét kedden. Az előzetesen elfogadott programunk szerint a Nemzetközi Gyermekektől lesz a vendégünk, illetve a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége a húsvét előtti nagyhéten.

Az ülés berekesztése

Van-e egyebekben hozzászólás, felvetés, kérdés? *(Nincs jelentkező.)* Ha nincs, akkor ezt a napirendi pontot és egyben a bizottsági ülést is bezárom. Köszönöm a részvételüket.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 16 perc)

Pánczél Károly
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika